

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Quæstio II. De modo Confessionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

sigillo Confessionem omnibus odiosam reddere. Vide *infra lib. 2. n. 220. & n. 235.*

23. VI. Cùm constitutio illa Ecclesiastica, de qua *suprà n. 17.* dicit, proprio sacerdoti, vel alteri de ejus licentia confitendum esse, nomine *proprii sacerdotis* non tantùm intelligendus est parochus, ut quidam interpretantur; sed etiam quilibet alius, vi sui officii ordinariâ in talem pœnitentem potestate præditus, ut sunt Episcopi, & præ omnibus summus Pontifex omnium fidelium Ordinarius Pastor & Rector, ut bene explicant Laym. *c. 10. n. 11. & alii*: qui proinde hanc suam potestatem alteri delegare possunt, & quidem ita, ut in ejus delegatione neque Papa ab Episcopis, neque Episcopi à parochis dependeant, ut Laym. *ibidem* notat. Cùm ergo Religiosi Mendicantes vi suorum, seu Pontificiorum, seu Episcopaliū, privilegiorum Confessiones etiam parochiales audiunt, nihil agunt contra præsens Ecclesiæ præceptum, quia habent licentiam à proprio parochio, hoc est, summo Pontifice: & qui iis confitentur, satisfaciunt huic præcepto Ecclesiæ, nec tenentur amplius suis parochis confiteri, ut declaravit Joan. XXII. *Extrav. Vas electionis. de hereticis.* Leo X. in Concil. Lateran. *sess. 10.* & constat ex *Clement. Dudum. de sepult.* Unde patet, frustra quosdam argutulos nimis præservidos, nec satis cautos & peritos suorum jurium parochialium propugnatores, litem hac de re movisse Religiosis, & noluisse, ut parochiani confiterentur Religiosis Mendicantibus: imò & si dicant, confessos Regularibus, alioqui in hoc privilegium à sede Apostolica habentibus.

R. P. Stoz Trib. Pœnit.

teneri iterum sibi confiteri, suspectos esse de hæresi, ut videre est apud Dian. *4. p. 11. 8. R. 102.* Sed quid si parochi nolint, etiam in hoste, suis parochianis licentiam dare, alteri non privilegiato confitendi, possuntne illi nihilominus confiteri? Non possunt ob defectum Jurisdictionis. Laym. *c. 13. n. 3.* quanquam Dian. *3. p. 11. 4. R. 79.* cum aliis puter, id posse fieri, saltem si sine periculo salutis, famæ, vel simili non liceat proprio parochio confiteri. Vide *l. 2. inf. n. 54.*

QUÆSTIO II. De Modo Confessionis.

24. **N**on est hic sermo de Confessione Fidei, quæ fit coram tyranno: nec de Confessione Divinarum perfectionum ac beneficiorum DEI, quæ pleni sunt psalmi Davidici, sed de Confessione propriorum delictorum; non tamen omni, quia non de ea, quæ fit coram Judice in foro externo, nec de interiori, quæ fit soli DEO, qualis fuit Davidis, cum *Psal. 50.* dixit: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci; nec de externa illa, quæ fit in introitu Missæ, aut proxime ante sumptionem Eucharistiæ, per illam consuetam formam, *Confiteor DEO omnipotenti &c.* sed de ea, quæ fit coram legitimo sacerdote locum DEI tenente, accusando se de propriis peccatis ad veniam eorundem obtinendam: hæc enim sola est, & dicitur Sacramentalis. Hujus ergo rectè instituendæ modum trademus: prius verò ejus naturam, necessitatem, & quæ sint ejus qualitates in genere referemus.

N AR-

ARTICULUS I.

Quid, an necessaria, & qualis generatim sit Confessio Sacramentalis.

25. Confessio hæc omnium commodissimè videtur in hunc fere modum definiri posse. *Est accusatio sui in foro conscientia de peccatis propriis, post vel intra baptismum commissis facta coram legitimo sacerdote, vel certè eo, qui bona fide putatur esse talis, ordinata ad veniam peccatorum virtute clavium obtinendam.* Dicitur I. *Accusatio*: quæ est genus hujus Sacramenti, & cum sit pars illius, debet esse signum sensibile, quod non est aliud, quàm id, per quod peccata manifestantur sacerdoti. Dicitur II. *Sui*: non alterius: non enim Confessio à me facta tendit ad alium, quàm me ipsum cum DEO reconciliandum: per quæ excluditur multorum error seu abusus, qui, ut proprium peccatum detegant, multa aliorum peccata narrant. Dicitur III. *In foro conscientia*: ad excludendas Confessiones, quæ fiunt in foro externo coram Judice, seu laico, seu Ecclesiastico. Dicitur IV. *De propriis peccatis*: indicatur materia remota Confessionis, quæ sunt peccata propria à me commissa, non aliena patrata ab altero. Hæc enim narratio nec mihi referenti, nec alteri, cujus sunt ea peccata, quidquam prodest: mihi eatenus & quidem graviter nocere potest, quatenus est detractoria, & sæpe graviter. Rejiciuntur hinc illi, qui, cum de peccatis se deberent accusare, multa in suam laudem & commendationem commemorant. Dicitur V. *intra vel post*

Baptismum commissis: quæ enim ante Baptismum patrata sunt, non per Pœnitentiæ, sed Baptismi Sacramentum sunt abolenda, cum ante Baptismum nemo jurisdictioni Ecclesiæ, etiam in spiritualibus & ad salutem animæ spectantibus, directè sit subjectus. Dicitur VI. *coram legitimo Sacerdote*: per ista hujus definitionis verba plures Confessiones è numero Sacramentalium Confessionum excluduntur. Et quidem 1. per vocem *coram*, ea, quæ fit absenti per internuntium vel literas: quæ est sententia communis & certa, stabilita per Decretum speciale Clementis VIII. oppositam damnantis ut errorem. 2. per vocem *Sacerdote*: ea, quæ fit laico, vel cuicumque alteri clerico non Sacerdoti. *Suar. D. 33. s. 2. n. 2. & alii.* 3. per vocem *Legitimo*: ea, quæ fit illi, qui nullam in pœnitentem habet jurisdictionem. *Suar. n. 4. & sumitur ex Trident. sess. 14. c. 7.* ubi decernitur, absolutionem, quæ datur à non habente jurisdictionem, esse nullius momenti. Hæc posteriora duo intelligenda sunt de eo, qui scienrer confitetur non sacerdoti, aut non habenti jurisdictionem: si enim bona fides intercedat, aliud est, ut jam dicitur. Dicitur VII. *vel coram eo, qui bona fide putatur*: etsi enim, qui verè Sacerdos non est, nec ullam in confitentem habet jurisdictionem, à peccatis nullatenus queat absolvere; nihilominus tamen, si pœnitens bona fide procedat, & existimet, eum, cui sua manifestat peccata, esse Sacerdotem, cum tamen sit laicus aut clericus inferior, vel etiam esse legitimum seu debita jurisdictione præditum, cum tamen non sit, adhuc Confessio est

est Sacramentalis, & parit obligationem sigilli. Coninch. D. 9. d. 1. n. 4. & 8. Suar. n. 3. Dicitur VI. l. ad veniam obtinendam: quæ verba indicant causam finalem, & effectum Pœnitentiæ. Et ideo Confessio, quæ fit sine animo accipiendæ absolutionis, sed solum animo, solatium, consilium aut auxilium perendi & accipiendi à Confessario, vel eundem Confessarium decipiendi, inducendi in societatem sceleris &c. non est Sacramentalis. Coninch. n. 7. & alij: sicut nec illa, in qua peccata merè historicè narrantur sine ullo animo absolutionem ab ipsis obtinendi. Neque etiam illa, quæ fit in introitu Missæ, aut ante Eucharistiæ sumptionem per illam consuetam formulam *Confiteor DEO Omnipotenti &c.* quamcunque aliàs hæc fiat coram proprio Sacerdote. Reginald. l. 6. c. 1. n. 7. Dicitur IX. *Virtute clavium*: id est, absolutionis: nisi enim hæc impertiat alicui, reliqua omnia sunt frustra. Vide *inf. l. 2. n. 185.*

26. Etsi contritio perfecta ejus sit efficaciam, sufficiat ad peccata quoad culpam etiam extra Sacramentum abolenda, non tamen tollit obligationem legitimo sacerdoti ea postea confitendi. Desumitur tum ex illo *Joan. 20.* quorum remiseritis peccata &c. & quorum retinueritis &c. retenta sunt, id est, non sunt remissa quoad obligationem ea sacerdoti manifestandi: tum ex Concil. Trident. *sess. 14. cap. 2.* ubi ait, lapsis (intellige, mortaliter) post Baptismum tam necessarium esse Sacramentum Pœnitentiæ, quam necessarius est ipse Baptismus ijs, qui nondum sunt baptizati: atqui Baptismus, quamcunque aliàs jam per perfe-

ctam contritionem obtenta sit remissio peccatorum adhuc re ipsa, est suscipiendus: ergo & Sacramentum Pœnitentiæ à lapsis post Baptismum, etsi perfectè contriti sint, re ipsa erit recipiendum; sive, quod idem est, peccata, etsi per contritionem deleta sunt, adhuc Sacramentum Pœnitentiæ sunt subjicienda. Navar. c. 1. n. 14. Bonac. D. 5. q. 5. p. 3. n. 3. & Suar. D. 17. s. 3. n. 7. & 10. Reginald. l. 28. c. 7. n. 42. & alij. Neque hinc sequitur, quòd contritio in nova lege sit deterioris conditionis, quam in veteri: etsi enim in hac veteri lege habuerit vim justificandi independentem à Sacramento Pœnitentiæ, quia in illa nullum erat; in nova verò non justificet, nisi dependenter & per ordinem ad Sacramentum, & consequenter cum obligatione confitendi; hoc tamen ex eo non provenit, quòd contritio in nova lege sit minoris efficaciam, quam fuerit in antiqua; sed potius ex privilegio novæ legis, in qua DEUS plura, faciliora & certiora media tribuit. Nam in veteri lege nullum medium præter contritionem erat, quòd ad peccata delenda sufficeret; in nova autem lege non solum contritio, sed etiam Sacramentum Pœnitentiæ cum sola attritione sufficit, quòd est facilius & certius remedium, quam sit sola contritio.

27. Ceterùm qualitates seu conditiones, quæ ad Confessionem rectè instituendam pertinent, sedecim omnino numerantur, & sequentibus versiculis comprehenduntur.

Sit simplex, humilis Confessio, pura, fidelis,
N 2. *Atque*

Atque frequens, nuda, & discreta, libens, verecunda,

Integra, secreta & lacrimabilis, accelerata,

Fortis, & accusans, & sit parere parata.

Non sunt autem omnes hæ conditiones ad Confessionem necessariae, ita ut ex cujuslibet defectu reddatur invalida; sed tantum aliqua, quæ reduci possunt ad tria capita, quorum I. est, ut Confessio sit integra. II. ut sit dolens seu lacrimabilis. III. ut sit vera, seu fidelis. Sed ut reliquæ conditiones non sint, ut dixi, omnes ad Confessionem necessariae, sunt tamen valde utiles, & multum conducunt ad plenioris penitentis instructionem, de Sacramentali Confessione rectè instituenda. Quocirca commodum & opportunum dixi, singulas breviter explicare.

ARTICULUS II.

Explicantur priores quinque conditiones Confessionis.

28. Ut Confessio bene & utiliter instituat, debet esse I. *simplex*, id est, talis, ut careat verbis superfluis, fucatis & obscuris, sed ut penitens utatur verbis brevibus, communibus, & apertis, prorsus eo modo, quo putet, peccata sua commodissime posse intelligi secundum suam speciem, imò & numerum. Unde non sufficit, peccata sua ita artificiosè narrare, ut à Confessario non ponderentur; vel ita generaliter & confusè, ut nequeat Confessarius percipere, sitne veniale vel mortale; de quo fit confessio: ut si quis generaliter dicat: *habui turpes*

cogitationes: aut sub disjunctione: sensum motum libidinis, vel cum consensu, vel sine consensu: talis enim facit Confessionem obscuram, cum intelligi non possit, sitne de veniali aut mortali, vel etiam de eo, quod per indeliberationem seu defectum omnimodæ advertentiæ, nullum penitus peccatum: de his enim omnibus potest illa Confessio accipi. Igitur omnilis illis generalibus, involutis & obscuris verbis, quæ confessionem reddunt ambiguum, penitens utatur potius verbis claris, quibus suum peccatum simpliciter explicet: quod equidem fiet, si adhibeat nomen proprium ipsius peccati ac specificum, quod videlicet sufficiat ad intelligendam illius speciem. Sed illud quoque cogitandum est, ipsam veritatis lucem sæpè non parum obscurari nimia verborum multiplicatione, cum esse non possit, quin in tanta verborum profusione aliquid addatur vel detrahatur sermonis sinceritati. Ex quo proinde illud consequi necesse est, ut tum seipsum quis perturbet, & memoriæ suæ sit impedimento: tum verò iudicium Confessarii ejusmodi multiloquio circumducat, ut is, ubi cardo Confessionis vertitur, sæpè non possit attendere. Sed enim vero quoniam hæc sunt cum insigni jactura temporis, nec alibi usquam concedi debent, ne dum in Confessione: nam ipsa Confessio his nugis in immensum extenditur, & proximè secururis (quibus fortassis ad multas horas integrum non sit ibi considerare) scandalum præbemus, vel impedimentum, vel etiam utrumque.

29. At sunt, qui dicant, mulieres præsertim, & qui his similes sunt ex viris, se non posse confiteri, nisi longam texant

oratio.

orationem, & peccata sua historicè recitent, tanquam res sit magni momenti, quæ artem & orationem requirat exquisitam: sed profectò non ita habet. Ille solus hoc negotio rectè defungitur, qui verbis brevibus, sine præambulis, ambagibus, longis fabulis, & narratione historiarum sua detegit peccata; atque huc facit, ut unum idemque peccatum non sæpius repetamus, semper aliud adicientes, quod scrupulosi sit vel curiosi animi: hoc verò fit, si idem peccatum modò inter cogitationes, modò inter verba & opera, modò in Decalogo aut inter Præcepta Ecclesiæ, modò inter peccata capitalia recenscamus: quod quidem etsi privatim non malè fiat, in Confessione tamen nec laudari debet, nec tolerari: ex simplici enim peccati Confessione statim constat, cui virtuti, aut quibus præceptis adversetur. Huc quoque facit, si circumstantia transcendentales, & multò maximè impermanentes non omittantur, de quibus supra p. 1. n. 48. 78. & 79. Similiter contra simplicitatem peccat, qui in explicatione suorum peccatorum utitur verbis synonymis, seu multiplicat verba idem proferens significantia: ut, si dicat, in recitatione iurum precum non fuisse attentum, sed distractum: priora enim illa abundant, cum certissimum sit, eum, qui distractè legit, non attendisse. Eiusmodi inutilis repetitionis reus est, qui longo ordine & serie peccata enumerat, quæ, quòd solo numero differant, sufficit, uno suæ speciei nomine exprimere, addito, si necesse sit, solo numero juxta dicta p. 1. an. 92. sic non rectè facit, qui dicit, quòd suum proximum appellavit stultum, asinum, stuporem, cecum,

diabolum, furem, nequam, heticam &c. poterat uno verbo breviter dicere: *convitia in alterum jeci, ter*: quæcunque enim ea sunt, non differunt specie, & idcirco specialiter non sunt exprimenda; multo minùs si addas, quòd, qui ejusmodi convitijs affectus fuit, fuerit tuus contubernalis, socius aut condiscipulus; nam neque hæ circumstantiæ quidquam faciunt ad variandum morale iudicium. Non igitur diutius immorandum est in Confessione, quam par sit & necessarium, ut confessarius possit, pro ut ad Sacramentum Pœnitentiæ requiritur, judicare, fuerintne peccata mortalia, an venialia, de quibus sit Confessio: cetera omnia, ceu superflua, sunt amputanda. Nihilominus tamen, quod Bonac. D. 5. q. 5. s. 2. p. 2. s. 2. Henriq. l. 5. c. 3. n. 2. bene notant, non redditur Confessio invalida, si nimis exacta, proluxa & superflua enarratione peccata explicentur (ut ferè solet ab idiotis & scrupulosis) si id non alia intentione fiat, quam ut peccata magis & melius declarentur.

30. *Conditio II. Humilis I.* quoad intellectum & affectum, recognoscendo propriam ad quidquam boni, nisi cum Divina gratia, operandum imbecillitatem; proclivitatem ad peccandum, & ob commissa peccata miserabilem statum & inde natam vilitatem, ut merito cum peccatore apud S. Lucam c. 18. cum omni subiectione ad Divinam Majestatem oculos attollere non audeamus; saltem humili voce clamemus, percutientes peccus nostrum, dicendo, *DEUS propitius esto mihi peccatori*: & cum filio prodigo apud eundem S. Lucam c. 15.

Pater peccavi in cælum & coram te, & jam non sum dignus vocari filius tuus. II. Etiam exterius, tum quoad verba seu modos loquendi, ut scilicet non dicat sua peccata cum jactantia (hoc enim est novum & sacrilegum peccatum, si quidem mortale sit, de quo est ea stulta gloria) aut sermone juxta leges Rhetoricæ ornato & compto; hæc enim est inanis sui ostentatio: tum quoad corporis compositionem, ut tanquam reus petat suorum peccatorum veniam flexis genibus & aperto capite, nisi aliud necessitas permittat aut exigat: hæc tamen nulla interveniente, si aliter fiat, non majus quam veniale peccatum committitur; nec Confessio redditur invalida, si cætera necessaria concurrant, præter istam corporis compositionem & orationis comptæ ac phaleratæ neglectum. Bonac. n. 2. Navar. in cap. Fratres. Dist. 5. de Pœnit. n. 11. Reginald. l. 6. n. 63. Hic cavenda est hypocrisis, ne scilicet uni confiteatur gravia peccata, alteri verò ad captandam apud ipsum & conciliandam innocentiam & sanctitatis famam tantum venialia & imperfectiones. Sed de hoc jam satis supra p. 1. n. 121. quibus hæc ex Henriq. l. c. addendum est, secundum confessarium non debere revelare, se istius Confessionem audivisse, ne fortè alter malum suspicetur.

31. Conditio III. *Pura*: id est, non iuxta verbis impertinentibus: quod ad simplicitatem spectat. Navar. l. c. & cap. 2. n. 5. nec ex pravo aliquo fine, sed ut fiat sincero animo & intentione obtinendi veniam seu placandi DEUM. Si enim Confessio fiat ob malum aliquem, & mortaliter peccaminosum finem, red-

ditur invalida: si verò dirigatur in finem venialiter malum, v. g. ad vanam gloriam inde aucupandam, Confessio subsistit, & plus quam venialiter non peccatur, nec impeditur fructus Sacramenti. Henriq. n. 3. Bonac. n. 4. Reginald. l. 6. c. 5. n. 149. Navar. c. 21. n. 40. & cap. 23. n. 13. Sanch. l. 1. Mor. c. 3. n. 1. & alij. Quòd si autem pœnitens præter finem, quem principaliter intendit, nimirum reconciliationem cum DEO seu peccatorum remissionem, secundariò etiam aliquid aliud, dummodo non illicitum, intendat, v. g. evasionem alicujus infirmitatis aut infortunij, consecutionem alicujus boni, etiam temporalis, non vitiat Confessionem: hoc enim & in alijs bonis operibus fieri potest, nec finis secundariò excludit finem principale. Reginald. c. 3. n. 64. Henriq. lit. G. & H.

32. Conditio IV. *Fidelis*: id est, digna, cui fides adhibeatur, seu, ut alij explicant, *verax*, sine fallacia, deceptione, & mendacio. Reginald. n. 66. Navar. ad cap. Fratres. Dist. 5. de Pœnit. n. 14. id verò fit, cum quis nihil omittit confiteri, quod commisit, neque quidquam confiteretur, quod non commisit, sed dicit certa pro certis, dubia pro dubijs. Videlicet audiuntur, qui dicant, se quovis momento, quovis ictu oculi in omnia præcepta Decalogi, Ecclesiæ &c. deliquisse, qui tamen, si in specie rogentur de peccatis, aut nihil respondent, aut nullius, vel saltem non omnium se reos esse, examinati contestantur. Porrò mentiti in Confessione circa materiam necessariam, peccatum est mortale. Bonac. n. 7. Coninch. D. 6. d. 3. n. 8. Suar. D. 22. f. 10. n. 10. & H. Reginald. n. 67. Navar.

Navar. c. 21. n. 37. & in allegato supra cap. Fratres. n. 26. & alii communiter. Veniale verò, si mendacium contingat in materia sufficienti quidem, sed non necessariâ, quale est omne peccatum veniale, imò etiam mortale, quod jam semel per veram & legitimam pœnitentiam est expiatum, vel cujus reticendi hîc & nunc iusta subest causa. Coninch. l. c. Navar. c. 21. n. 37. & 38. Reginald. n. 70. & alii. Denique mentiri intra Confessionem in materia ad eam prorsus non pertinente, qualis est, quæ nullam continet malitiæ rationem, peccatum grave est vel leve, prout grave vel leve esset, si extra Confessionem fieret. Coninch. n. 6. Suar. n. 3.

33. Hinc mortaliter peccat, I. Qui falsò affirmat, se admisisse peccatum mortale, quod tamen non admisit; vel falsò negat peccatum itidem mortale, quod admisit, neque unquam hactenus legitimè confessus est, neque iustam negandi causam habet. Coninch. Dicast. D. 8. d. 3. n. 40. ex communi omnium sententia. II. Qui majorem numerum peccatorum mortaliū exprimit, quàm revera commiserit. Bonac. n. 9. Possunt tamen hîc excusari simplices & rudes, qui malunt majorem, quàm verè sit, numerum suorum peccatorum exprimere, bona fide rati, consultius esse, se majori numero gravare, quàm exonerare. Bonac. l. c. Navar. in cit. cap. Fratres. n. 27. Sanch. l. 1. Moral. c. 10. n. 68. Reginald. n. 67. Suar. D. 22. f. 10. n. 11. & alii. III. Qui peccata mortalia certa exprimit pro dubiis, & dubia pro certis. Bonac. n. 10. Suar. f. 9. n. 2. Coninch. D. 7. d. 8. n. 66.

34. E contrario non peccat, nisi ve-

nialiter I. qui peccatum veniale falsò vel negat, vel affirmat, v. g. se leve damnum proximo intulisse, leviter alienæ famæ detraxisse &c. Bonac. n. 12. Reginald. n. 68. Navar. n. 22. & cap. 21. Man. n. 37. nisi fortassis hoc peccatum leve sit unica Confessionis materia: tunc enim talis peccat graviter, non quidem quia mentitur, sed quia gravem Sacramento injuriam infert, dum materiam ad ejus exercitium minimè sufficientem subjicit: neque enim peccatum falsum capax est absolutionis. Navar. dicto cap. 21. n. 37. & in cap. Fratres. n. 27. Coninch. D. 6. d. 3. n. 9. Reginald. n. 69. Bonac. l. c. & alii. II. qui negat, se commississe aliquod peccatum mortale, quod hîc & nunc non tenetur confiteri: vel quia jam semel illud est legitimè confessus, vel quia habet iustam & gravem causam illud hîc & nunc non confitendi. Navar. c. 21. n. 38. Coninch. n. 8. Suar. f. 10. n. 4. & alii communiter. Imò contingere potest, ut hîc omnino non peccet, si nimirum tunc utatur æquivocatione, ut eum posse uti tradit Dicast. D. 8. d. 3. n. 37. Cum enim, quantum est præcisè ex vi ipsius Confessionis, non habeat Confessarius jus interrogandi quidquam circa materiam Confessionis non necessariam, non tenetur pœnitens ad interrogata respondere; & ut mendacii reus non constituatur, poterit suam mentem ad certum, sibi quidem notum, qui tamen etiam ab altero facilè possit deprehendi, sensum restringere. III. Qui interrogatus à Confessario, quæ ejus sit patria, num ipsius pater aut avus gesserit tale officium &c. substituit veræ patriæ alium locum, ex quo non est oriundus, vel falsò negat se scire.

se scire, an pater suus aliquando gesserit talem magistratum, cum tamen sciat, aut omnino negat, eum gessisse, cum tamen gesserit: & ex eo id negat, quod videat, hæc & similia ad suorum peccatorum naturam explicandam nihil penitus pertinere. Reginald. n. 70. Navar. in Cap. Fratres. n. 25, & alii. Et ratio esse potest: si enim mentiri in Confessione circa venialia, quæ tamen possunt esse materia Confessionis, non est peccatum mortale; multo minus erit circa alia, quæ ad priorum peccatorum Confessionem instituendam nihil attinent.

35. *Conditio V. Frequens*: quæ duobus modis intelligi potest: uno, ut quis sæpe confiteatur; & hoc est consilii. Bonac. n. 14. Navar. n. 28. extra mortis enim articulum non est, ut supra n. 12. diximus, præceptum directè nos obligans ad frequentandam Confessionem: seclusâ ergo Ecclesiæ determinatione nemo, etsi peccato mortali obstrictus fuisset, obligatus fuisset extra dictum mortis articulum confiteri, modò credidisset se esse contritum. Indirectæ verò obligationes confitendi duæ sunt: prior est, cum quis suscepturus est Eucharistiam, & recordatur, peccati mortalis se reum esse: posterior est, si quis credat, se certam speciem peccati, in quod crebrò labitur, vitare non posse, nisi consilio & auxilio viri alicujus prudentis, quem tamen consulere vel non velit, vel non possit nisi intra Confessionis Sacramentum. Laym. l. 5. tr. 6. c. 5. n. 6.

36. Alter modus, quo hæc conditio intelligi potest, in hoc consistit, ut quis peccata, jam aliàs ad Confessionis Tri-

bunal allata, denuo confiteatur. Et hoc etiam consilii est, non præcepti: si quidem sermo sit de peccatis legitime expiatis; ad hæc enim clavibus rursus subiicienda nemo potest ulla humana auctoritate compelli, nisi ipsemet velit & consentiat, ut Navar. n. 30. & alii communiter docent. Aliud est de peccatis sacrilegè confessis; hæc enim utique rursus aperienda sunt in alia proxima Confessione, & quidem ex præcepto, cum nondum sint legitime expiata: de quo etiam nemo dubitat.

37. Jam verò frequentem instituere Confessionem de peccatis non tantum novis, sed etiam antiquis, hoc est, de iis, quæ jam semel fuerunt legitime & Sacramentaliter soluta, consilium est vel eo nomine perquam utile & salutare, quod Confessio Sacramentalis timorem DEI & odium peccati valde conservet, & pœnam temporalem, in quam mutata est æterna, minuat, tum propter verecundiam, quam pœnitens suffert; tum propter absolutionem Sacramentalem, per quam non solum augetur gratia, sed etiam pœna in purgatorio aliàs perferenda minuitur. Navar. n. 29. Laym. c. 3. n. 5. ubi etiam monet, decens esse, ut, qui antiqua peccata ad Confessionem adfert, moneat ea de te Confessarium, ut nimirum tam præsens pœnitentis status cognosci, quam consentanea pœnitentia injungi possit.

38. Illud tamen hoc loco bene notandum est, quæcumque sanctum sit & utile, peccatorum jam semel ritè Confessorum Confessionem sæpius iterare, sæpe tamen expedire, ut oblivioni tradantur,

dantur, præsertim quando per eam iterationem (ut scrupulosi contingit) inquietata redditur conscientia, & Confessarius molestia non mediocri afficitur, tempusque melioribus occupationibus alioquin impendendum perditur, aut quando sunt peccata carnalia, aut alia, quorum frequens memoria non raro inducit in periculum novi consensûs. Hoc ergo casu sæpe iterare antiquorum peccatorum Confessionem non est laudabile, sed vituperabile. Sed de generali Confessione plura dicendi commodior alibi locus erit.

ARTICULUS III.

Explicantur alie quatuor Conditiones Confessionis.

39. *Conditio VI. Nuda*: id est, clara & aperta, non palliata aut vestita coloribus, quibus peccata ita obscurantur, ut ex modo ea proponendi eorum nec speciem, nec gravitatem, nec turpitudinem Confessarius possit percipere; neque satis intelligere, quid ab ipso pœnitente dicatur. Qua in re non minus peccatur, quàm si peccatum omnino taceatur, mutilam scilicet Confessionem faciendo; tam nihil interest, an quis taceat interrogatus, vel verbis tam obscuris suum involvat responsum, ut incertum dimittat interrogantem. Navar. n. 52. Reginald. l. 6. c. 3. n. 72. Unde sicut invalidam facit Confessionem, qui tacet; quod necessarîo dicendum erat; ita etiam is, qui ita obscure & rectè loquitur, à Confessario vel omnino non intelligatur, vel certè aliter, quàm ipse pœnitens novit: ut cum novit certò,

R. P. Stoz Trib. Pœnit.

peccatum à se commissum esse; Confessarius verò intelligit cum dubio. Hinc etiam non sufficit dicere peccata in generali, nisi in articulo mortis, quando aliter fieri non potest.

40. Neque isto melior aut apertior est ille alius confitendi modus hypotheticus, cum vel pœnitens se sub conditione accusat in hunc ferè modum: si consensu turpi cogitationi, me accuso: si detraxi graviter; si preces meas voluntariè distractus persolvi &c. vel si præeunte & interrogante confessario: si turpiloquio delectatus es; si osculatus es puellam &c. nonne petis à DEO veniam? responder: Ita Domine. Talis enim Confessio non est accusatio sui de propriis peccatis, neque manifestatio alicujus absolutæ detestationis illorum, per quam sufficienter & clarè constare possit, adesse materiam absolutionis, ne eam temere impendendo Sacrilegium committatur.

41. *Conditio VII. Discreta*: id est, prudens; qualis erit I. si pœnitens caveat, ne quemquam in Confessione dedecore afficiat vel infamiâ: & ideo aliena crimina, quæ ad propriorum explicationem non faciunt, non deteget. Est enim magnus non paucorum abusus, quidum confitentur, non tam sua, quàm aliorum peccata, enucleatè quidem, sed planè impertinenter enarrant, ut viri uxorum, uxores virorum, servi dominorum, alii aliorum. Et hi utique à Confessario graviter monendi sunt, ut ab hujusmodi alienorum peccatorum manifestatione abstineant, tum ut ne & ipsi detractionis peccatum committant, & ubi peccatorum omnium remissio ac venia quaerenda erat & invenienda, in gra-

Q

vera

vem DEI offensam incurrant: num etiam ut ne Confessarius ipse dum ejusmodi detractorias narratiunculas, cum possit, non impedit, detractio alienæ consentiat, & illius apud DEUM reus constituatur. Reginald. l. 6. n. 3. § 65.

42. Sed enim jam quid de persona peccati complice seu sociâ, sentiendum est? poteritne saltem ista, si proprii peccati species aliter, ut oportet, explicari non possit, in Confessione nominari? Et habet hæc dubitatio potissimam difficultatem in peccatis carnalibus, quæ ex personæ, cum qua committuntur, conditione specialem malitiam contrahere judicantur, ut fornicatio cum sacerdote, moniali, consanguineo &c. De his ergo quæritur, an ad tegendum ejusmodi peccatum vel saltem ejus circumstantiam, satis sit confiteri per modum simplicis fornicationis, ne aliâs persona illa, cum qua peccatum est, apud Confessarium, cui nota est, infametur: an verò neglectâ istius infamiæ specifica talis peccati malitia sit integrè exprimenda, dicendo, v. g. peccavi cum matre, cum sorore, cum moniali, cum religioso &c. Equidem si persistamus in sententia Dianæ & aliorum, de qua suprâ p. 1. n. 50. § n. 51. nempe omnia castitatis vota & omnes consanguinitatis gradus esse ejusdem rationis moralis, adeoque nullam inferre specificam peccati distinctionem, nulla erit necessitas aperiendi personam peccati sociam, v. g. an peccarit cum matre, sorore, consobrina, cum sacerdote seculari vel religioso professo, aut seculari celibe, sed satis erit dicere: *commisi incestum; peccavi cum persona voto castitatis obstrictâ &c.* cujusmodi personæ

cum variâ esse queant, Confessarius determinatè scire non poterit, cum qua sit peccatum, & sic nulla infamatur.

43. Quod si autem aliquis omnino velit sententiam oppositam tenere, ex votorum & graduum consanguinitatis aut affinitatis varietate etiam peccati speciem variari, atque adeo necessariò exprimendam esse eam graduum aut votorum diversitatem; quid tum? poteritne ea circumstantia manifestari? an verò supprimenda erit? Et supprimendam esse docent graves auctores, donec Confessarius, qui in notitiam alterius personæ non sit perventurus, habeatur. Fundamentum præcipuum & gravissimum defertur ex generali prudentiæ regula à Theologis approbata, nimirum quòd in concursu duorum præceptorum, quæ simul servari nequeunt, semper præferendum sit id, quod est majus: in præsentia autem casu concurrunt duo præcepta, unum de proximo non infamando; alterum de Confessione non mutilandâ: quorum prius naturale est, & tum ad Justitiam, tum ad Charitatem spectat, quæ inter virtutes supremum dignitatis gradum obtinet: posterius verò ad virtutem Religionis, cujus obligationem minorem esse, communiter tenent Theologi; & consequenter neglectâ Confessionis integritate proximi famæ consulendum est.

44. Ceterum si pœnitens hanc proximi infamationem faciliè sine ullo incommodo vitare possit, confitendo alteri, cui complex persona omnino sit ignota, ad talem Confessorem ipsi accedendum esse, rectè docent Laym. l. 5. rr. 6. c. 10. n. 12. Suar. D. 43. s. 2. n. 13. Navar. c. 7. n. 5. Henriq. l. 5. c. 9. n. 6. § alii

communiter. Quodsi verò Confessarius, qui nullam complicitatis notitiam habeat, ad manus non sit, nec haberi possit; interim neque aliud ipsi complici damnatum eveniat, quam quòd ejus fama apud Confessarium solum lædatur, posthabendum id est majori bono servanda, quæ ad Confessionem requiritur, integritatis, & spiritualis auxilii à Confessario accipiendi. Henric. n. 4. Laym. l. c. Tann. T. 4. D. 6. q. 7. dub. 4. n. 83. Cochinch. D. 7. d. 9. n. 89. Suar. D. 34. s. 2. n. 7. & plurimi alij post S. Thom. in 4. dist. 16. q. 3. a. 2. *quæstionc. 5.* cui libet enim fas est jure suo uti, quod supposita Sacramenti institutione cuilibet competere videtur, idque ex tacita quadam conventionem inter ipsos inita, ut hoc ipso, quòd reciproca ad peccandum opera utantur, sibi etiam reciprocam dent licentiam nominandi, si species peccati nequeat coram legitimo conscientie Judice aliter explicari. Et ideo complex hoc quale quale suæ famæ dispendium sibi imputare debet, nec ægrè ferre, præsertim cum revelatio criminis tam secreta apud unicum Confessarium ætissimum Confessionis sigillo obstrictum non censeatur magna infamia.

45. Nec fundamentum oppositæ sententiæ est adeo solidum, ut non facile subruì possit: nam præceptum de non infamando proximo tam rigidum non est, nec tanti momenti, ut Sacramentum hoc sit minori cum reverentia tractandum, & in sua adeo puritate & integritate minus conservandum, quam unius complicitatis fama, quæ si quidem lædatur, non tamen læditur graviter, nec nisi materialiter: imò juxta paulò antè dicta om-

nino non læditur, ob mutuam illam juris, quòd quisque ad suam famam habet, confessionem. Et hinc negandum est, duo ista præcepta concurrere, unum consulendi propriæ conscientie, eamque omnino exonerandi; alterum tuendi famam proximi: posterius enim pro præsentis casu omnino non datur.

46. Porro hætenus dicta intelligenda sunt, cum peccata propria non possunt integrè exponi, nisi nominata persona complice: si enim sine tali complicitatis notitia plenè queant intelligi, utique Confessarius, si advertat pœnitentem paratum esse ad nominandum complicem, debet illum ab hoc prohibere, nisi fortè manifestatio ista fiat & faciat ad corrigendum ipsum complicem. Sed ejusmodi directius fieret ab alio, quam ab ipso Confessario, & melius extra, quam intra Confessionem. Et ex his etiam obiter

47. Patet, Confessarios meritò reprehendendos esse, qui ut in complicitatis notitiam, cum necessarium non est, veniant, multa de complice interrogant: quòd dum agunt, magnæ & temerariæ curiositatis reos se constituunt, & præterea alienæ & quidem gravi detractioni cooperantur: nec minus ferendi sunt illi, qui feminis suos maritos accusantibus aures & fidem facile præbent. Hæc de complice factis: nunc ad alia. Itaque

48. Confessio *discreta* seu *prudens* erit II. si sit brevis. Brevis autem juxta dicta erit, si omisâ historicâ totius facti narratione id solummodo dicat, quòd peccati speciem continet, & simul omnia, quæ ejusdem sunt speciei, in unum colligat, eorumque numerum observet: hoc enim factò multa brevissimè confitebitur

rebitur peccata, & singula suo ordine proloquetur, additis numeris & circumstantiis necessarijs: v.g. potuit quis centum perjuria uno verbo fateri dicendo: *centies pejeravi*. Is ergo, qui dixerit, *semel pejeravi sic, & sic, & iterum sic pejeravi vicijs, & taliter tricies &c.* imprudentia notam non evaserit: non enim per plura fieri debent, quæ possunt fieri per pauciora. *L. Dominus testamento. ff. de condi&ct. indebiti. Navar. cit. cap. Fratres, n. 53.* Ad brevitem quoque spectat, ad Confessionem nihil referre, quod peccatum non sit: multi enim, dum de suis delictis accusare se deberent, longa ferie & proluxa oratione, quæ bene egerant, pertexunt, non absimiles Pharisæo illi *Luc. 18.* dicunt enim: singulis diebus audivi Sacrum, recitavi rosarium, jejunavi diligenter, cum erat jejunandum, largas feci elemofynas, injurias patienter tuli, læsi neminem, & similia alia. Alii verò sunt, qui de vanissimis & turpissimis cogitationibus, quibus per sæpe infestantur (sed sine consensu, cum magna sua molestia, & consequenter sine peccato) se accusant, & dum hoc faciunt, semetipsos non raro excruciant, vexant & inquietant: & fortassis etiam Confessario, certè circumstantibus, dum impediuntur, non leve adducunt tædium. Has ergo tentationes (nisi fortè consilii causâ) non confiteantur; secus, si quis voluntariè immoratus sit, vel delectatus; & multò magis si ad ulteriora sit progressus, desiderando etiam eorum, quæ malè cogitavit, executionem.

49. III. Eadem Confessionis discretio etiam ad verba se porrigit: ut nimirum peccata, præsertim impudica & car-

nalia contra sextum præceptum, cautè, honesta phrasi & verbis, quantum fieri potest, pudicis ac modestis proferantur. Ubi descendendum non est ad singula, neque minutatim omnia referenda, quomodo & qua ratione peccatum commissum sit; sæpe enim hæc nimis exacta singulorum enarratio plenissima est periculi. Sufficit igitur, ut cum alijs notat Navar. *l. c.* præter ipsas peccatorum species explicare circumstantias necessarias, ita ut non sit necesse exponere alios actus, qui tanquam media & complementa ad ipsa peccata solent adhiberi, ut sunt tactus & oscula respectu copulæ. Sufficit ergo explicare copulam omisissis osculis & tactibus, qui copulam vel præcesserunt, vel subsequuti sunt, modò non intercesserit moralis interruptio. *Henriq. l. 5. c. 3. n. 5. Bonac. D. 5. q. 5. p. 2. §. 2. n. 17.*

50. IV. Denique ad eandem discretionis conditionem spectat Confessarii pii, prudentis & docti electio, de qua supra *p. 1. n. 116.* quibus hîc solùm istud addendum, *in Cap. Qui vult confiteri. Dist. 6. de pœnit.* præscribi quidem, ut quis meliori, quantum potest, sacerdoti confiteatur; id tamen, ut Navar. hîc advertit, solius consilii esse, non præcepti, si enim ex obligatione optimum deberemus eligere Confessorem, nunquam quieti ac tuti in conscientia possemus esse, quia semper melior & melior inveniri poterit: imò sæpe dum meliorem investigaremus, eum, quem ceterum minùs idoneum rejiceremus, gravi afficeremus injuria: sufficit ergo eligere illum, quem bona fide credas, omnibus, quæ ad munus Confessarii rectè obeundum requiruntur, instructum esse.

51. Con-

51. *Conditio VIII. Libens* : id est, ut Confessio fiat sponte & voluntariè, quod potest dupliciter intelligi. I. ut adsit voluntas seu intentio saltem implicita confitendi seu recipiendi Sacramentum, quo modo intellecta conditio spectat ad valorem Sacramenti; cum, quæ est communis & certa Theologorum sententia, nullum Sacramentum queat ab adultis validè recipi; qui non habuerint intentionem illud recipiendi. II. ut Confessio fiat sponte, voluntariè, & sine omni metu, non quidem illo, qui ad dolorem, qui Attritio vocatur, sufficiat; sed illo, qui si non esset, neque Confessio institueretur. Et conditio hæc ita intellecta est consilii: nec metus iste viciat Confessionem, cum hæc isto etiam stante possit nihilominus instaurari animo, se cum DEO reconciliandi, & veniam ab eo impetrandi, quod est principale istius Sacramenti motivum; metus verò secundarium tantum & impulsivum. Et ejusmodi metu laborant, qui timent, ne, si non confiteantur, incurrant aliquam infamiam, notam, aut pœnam apud præceptores suos, præfectum suum, præsidem sodalitatis, parentes, dominos, aut etiam suos commilitones, contubernales &c. ad hæc ergo mala devitanda sæpe quis accedit ad Confessionem, certò non accessurus, si nihil tale timendum foret. Nihilominus tamen rectè monet Laym. l. 5. tr. 6. c. 4. n. 11. eos, qui hoc timore acti & impulsivi ad Confessionem faciendam permoventur, in periculo esse, ne invalidè confiteantur vel ex defectu doloris requisiti, vel propositi se emendandi, aut omnia confitendi; sæpe enim tales contenti sunt, si in speciem, seu, ut

dici solet, pro forma faciant id, quod ab ipsis exigitur: & ideo non sunt solliciti de excitando dolore. Sæpe etiam proponunt non explicare omnia, quæ licet Confessarius prudens tandem de corde extrahat, ipsi tamen non sunt immunes à sacrilegio, de quo se tenentur accusare cum debito dolore: alioqui sunt incapaces absolutionis & gratiæ Sacramentalis recipiendæ, Henriq. l. 5. c. 3. n. 6. In simili periculo versantur etiam illi, qui non nisi importunis precibus, exhortationibus &c. inviti ad Confessionem trahuntur, Henriq. *ibid.* Sed neque illi extra periculum invalidæ Confessionis sunt, qui nihil sponte dicunt, sed omnia Confessario ipsi per longas interrogationes emulgenda relinquunt, dicentes, se nunquam Confessos esse, aut confiteri non posse, nisi interrogatos & examinatos. Hi utique errant, & satis produnt, quàm malè dispositi ad sacrum Confessionis Tribunal accedant. Excusari tamen hæc possunt rudes & idiotæ; modò parati sint ad interrogata sincerè respondere, & quæ ipsi possunt, explicare. Vide dicta supra p. 1. n. 19.

52. *Conditio IX. Verecunda* : id est, ut pœnitens erubescat, tum intus apud semetipsum de turpitudine & fæditate propriæ animæ propter peccata; tum foris apud Confessarium de opprobrio, seu quòd defectuosus à Confessario habeatur, Navar. n. 59. Reginald. l. 6. c. 3. n. 75. Nihilominus tamen magnopere cavendum est, ne verecundia hæc eò usque procedat, ut pœnitentem posthabito omni DEI timore & amore inducat ad tacenda nonnulla ex ijs, quæ, cum ab ipso perpetrata sunt, sunt necessaria

Confessionis materia; hæc enim verecundia perniciosa esset pœnitenti, sicut est laboranti ex occulto quodam morbo, quem quia ob verecundiam pudet medico detegere, periculo vitæ proximus est. Reginald. n. 67.

53. Hac occasione monendi sunt Confessarij, ne suos pœnitentes terreat verbis duris & asperis, ne illos à frequentando Confessionis Sacramento retrahant; sed potius illos verbis lenibus, & suavibus alliciant ad explicanda, quibus eorum anima sauciata est, peccatorum vulnera, reprehensione usque ad finem Confessionis dilatâ, prout ratio & prudentia dictaverit. Bonac. n. 19. Henric. l. c. sed & hac eadem occasione duo alia obiter sunt suggerenda: Unum Confessarijs, ut personarum, præsertim feminarum, quarum Confessiones audite solent, nimiam familiaritatem devitent: confitentibus verò, ut non eligant Confessarios familiares (familiaritas enim facile eò inducit, ut vel nos ipsi periculum adeamus, vel pœnitentes non satis sincerè confiteantur) multò minus illos, qui pari nobiscum scelere contaminati sunt, aut socij ejusdem delicti. Reginald. l. c.

ARTICULUS IV.

De integritate Confessionis.

54. Hæc est X. Confessionis conditio, ut sit *integra*. Est autem integritas, quæ huc facit, duplex, una materialis, formalis altera. Illa est, cum pœnitens omnia peccata mortalia, nondum legitime expiata, quoquo modo tamen commissa, tam quoad numerum, quàm quoad

speciem, tam interna, quàm externa, nullo penitus relicto, Confessario exponit. Ita verò est, cum pœnitens confitetur omnia, quæ hîc & nunc tenetur confiteri; esto, omittat aliqua ex iusta aliqua causa, de qua postea. Ceterùm formalistaltem integritas ad validitatem Confessionis tam necessaria est, ut ea deficiente Confessio quoque sit nulla, de quo nemo unquam dubitavit. Fill. fr. 7. c. 5. n. 136. Quin & materialis est necessaria, si quidem procurari & obtineri possit: si enim causæ iustæ suppetant, quæ suadeant non omnia, etiam, quæ cognoscuntur, mortalia peccata exponenda esse, possunt omitti. Sed de utraque integritate nonnihil seorsim dicamus.

De materiali Confessionis integritate.

55. Hæc ut servetur, in particulari explicanda sunt omnia omnino peccata. Et I. quidem mortalia, de quibus certò constat, commissa ea esse, nec unquam hætenus clavibus subjecta. Hæc est indubitata sententia, desumpta ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 5. & suprâ p. 1. n. 77. & p. 2. n. 44. breviter à nobis exposita. II. Quin & omnes circumstantiæ, quæ specificam secum trahunt malitiam, specialiter sunt exponendæ juxta dicta cit. n. 77. Circumstantiæ, quæ malitiam actûs intra eandem speciem solum aggravant, omitti possunt sine piaculo, juxta dicta p. 1. n. 86. & multò magis eæ, quæ impertinentes dicuntur & generales, aut venialiter tantum augent, vel minuant, prout cit. p. 1. n. 78. & seqq. diximus. III. De peccatis dubijs specialis est difficultas, quam inferius

inferius p. 5. à n. 154. explicabimus : & hæc ut ita fiant , iudicii natura expostulat. Non enim iudex rectè judicabit, nec congruam pœnitentiam imponet, nisi in specie cognoscat, quid criminis reus commiserit, homicidium, an adulterium, aut simplicem fornicationem. Ceterùm duo sunt modi, quibus species peccatorum declarari possunt : unus, cum species peccati signatè exprimitur, dicendo : *simoniam, fornicationem. &c. commisi* : alter est, cum ipsa peccati species non exprimitur quidem, ipsum tamen factum, ejusque objectum ita describitur, ut peritus Confessarius speciem peccati facillè queat deprehendere, ut, si dicas, te pro beneficio Ecclesiastico impetrando pecuniam dedisse ; Confessarius intelliget, commissam à te simoniam esse. Prior modus clarior est & expeditior, magnòque labore sublevat Confessarium in discernenda peccatorum gravitate ; sed doctis tantùm convenit, qui species peccatorum dignoscunt ; posterior tamen sufficit & vulgò utripatur.

IV. Peccata verò venialia, & mortalia jam semel legitimè expiata, laudabile consilium est, & perquam salutare, ut illa de novo, ista verò iteratò ad Confessionem deferantur ; sed posteriora peccata frequenter in memoriam revocare, & Confessario in sacro tribunali exponere, non semper est suadendum, ut diximus *suprà n. 8.* & dicemus *infra suo loco*, nec semper laudabile. Quoniam autem modo confessi quidem, sed non soluta legitimè, sunt expedienda, suo loco dicetur.

De formali Confessionis integritate.

56. Præceptum de materiali Confessionis integritate non est tam rigidum, ut in omni casu occurrente obliget : est enim affirmativum, & hoc ipso more similitium præceptorum non semper ligat, sed possunt varii casus occurrere, in quibus cesset ejus obligatio, ita ut peccata mortalia vel omnia vel saltem aliqua possint innoxie omitti. Et I. quidem casus est, quem moribundi offerunt. Itaque si quis in mortis articulo constitutus nullam prorsus peccati speciem exprimere potest, satis est, quocunque signo in genere peccata confiteri : v. g. si quis repente apoplexiâ tactus, aut lethaliter vulneratus, usu rationis & sermonis privetur, tamen petierit Confessarium, vel aliqua pœnitentis animi signa dederit, vel coram ipso Confessario, vel coram aliis, qui postea id Confessario referant, v. g. genuitum, tunc signum pectoris, pium Crucifixi aspectum vel amplexum, absolvi potest ac debet, quia tali signo saltem in genere se peccatorem ostendit, a deo que generaliter confitetur : quod in tali casu sufficit, cum aliter non possit, & suave Christi jugum ad impossibile non obliget juxta Canones antiquos, *Cap. 7. 8. & 10. causà 26. q. 7. & Cap. 75. Dist. 4. de consecrat.* quod desumptum est ex Concilio Arausicano & Carthaginensi III. & IV. Quin & Rituale Romanum à Paulo V. editum idem habet, cum sic loquitur : Quod si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela eum deficiat, nunibus & signis conetur, quoad fieri poterit, peccata pœnitentis cognoscere, quibus utcumque in genere

genere vel in specie cognitis, vel etiam, si confitendi desiderium, sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus est: quibus verbis etiam practicus modus agendi cum ægrotis monstratur.

57. 1. Scilicet, si tempus & valetudo patitur, integra & specialis Confessio saltem per interrogaciones est exculpanda. 2. Si id fieri nequeat, saltem aliquod peccatum speciale nutu vel alio signo exprimat. 3. Si nec istud possit, saltem generale quoddam signum doloris petatur, v. g. gemitus, tussio pectoris, oculorum aut manuum in cælum elevatio, aspectus Crucifixi &c. si dubium sit, an ejusmodi signa ex vi morbi, vel ex dolore peccatorum proveniant, absolutio non nisi conditionatè impertienda erit, ne Sacramentum periculo sacrilegii temerè exponatur: si verò signa certa sint, non est opus addere conditionem, ut bene notat Vasq. q. 91. a. 2. d. 1. n. 39. Suar. D. 23. s. 1. n. 4. contra quosdam scrupulosos, qui tunc non est morale periculum sacrilegè irritandi Sacramenti. 4. Si nec prædicta fieri valeant, à præsentibus quaerendum, an non priùs aliquod signum dederit doloris, vel Confessarium petierit: qui, si asserant, absolvendus est: quia eorum testimonium erit quasi Confessio per interpretem. Fill. tr. 7. c. 5. n. 121. Bonac. D. 5. q. 5. s. 2. p. 2. §. 4. diff. 4. n. 10. & alii communiter. 5. Si nullus præsentium id testari queat, sufficiet is, qui vocavit sacerdotem & testatur ipsi est, ægrum doloris indicia dedisse &c. etsi testis iste postea non sit præsens, quando sacerdos invisit moribundum. Fill. n. 123. & cap. 1. n. 18. Tamb. l. 2. c. 10. §. 1. n. 13. & alii, quidquid Diana 3. p. tr. 3.

R. 7. Bonac. l. c. & alii scrupalizent, rati, non posse morientem absolvi per testimonium absentis, idque propter decretum Clementis VIII. qui vetuit, doceri aut practitari eam sententiam, quæ docet, licitum esse absenti sacerdoti per litteras, vel per internuntium Sacramentaliter confiteri, & ab eo absente absolutionem obtinere: quæ verba videntur utrumque membrum, nempe licitum esse absenti confiteri, & licitum esse, absentem absolvi, damnare. Sed quidquid sit, an sani possint per litteras aut nuntium confiteri, modò cum absolvendi sunt, præsens sit sacerdos, & præsentibus impertiatur absolutionem, de moribundis benigniùs sentire licet per ipsum Clementem VIII. cum, ut Bellarminus, Archiepiscopus Armacanus, & alii magni viri partim apud Præpositum q. 4. n. 84. partim apud Coninch. D. 7. d. 10. n. 105. testati sunt, vivæ vocis oraculo declarârunt, suam mentem non fuisse eum casum extremæ necessitatis suo Decreto comprehendere. In articulo ergo mortis valet absentis Confessio, modò præsens absolvatur: quia particula *Te*, quæ in forma absolutionis continetur, denotat præsentiam ipsius absolvendi: vide plura *infra* lib. 2. à n. 95. Advertendum tamen hic est obiter, moribundum sic absolutum, si postea ad se redeat, possitque speciatim confiteri, debere, quæ priùs omiſsa sunt, supplere, & integrè confiteri, Tamb. l. 2. c. 10. §. 1. n. 3. Laym. l. 5. tr. 6. c. 8. n. 9. & alii apud ipsum. Sed enim jam pro articulo mortis alius occurrit casus haud paulò levior, & est

58. II. Quid, si quis in hominem jam moriturum incidat, qui nullum profus

sus signum doloris dedit, nec scitur de-
 disse, poteritne talis nihilominus absol-
 vi? Si in rigore Theologico stemus, non
 poterit, quia tunc nulla adest materia
 proxima Sacramenti, nempe Confessio
 poenitentis exterior & sensibilis, ne ge-
 neraliter quidem & confuse; quæ est
 una ex partibus essentialibus Sacramenti
 Poenitentia. Constat autem, nullum Sa-
 cramentum sine suis partibus posse dari:
 sicut nec quodcumque aliud totum, si
 vel una duntaxat illius pars desit. Verum
 ne miseri hi & in extremis constituti suo
 comperenti destituerentur auxilio, plures
 quam octodecim Auctores, partim ex no-
 stra Societate, partim extranei, rigorem
 illum non parùm mitigarunt, & docue-
 runt, ejusmodi moribundis posse bene-
 ficium Sacramentalis absolutionis imper-
 titi. Quorum præcipuum fundamentum
 est, quod piè & benignè de Christi bo-
 nitate præsumendum sit, noluisse illum,
 ut ab eo absolutionis beneficio repellan-
 tur, de quibus præsumi possit, eos hic
 & nunc ita constitutos esse, ut non sint
 indigni. Quid si ergo, ut revera potest,
 contingat, ut talis moribundus ad Sa-
 cramentum hoc verè sit dispositus; &
 revera, quod etiam evenire potest, det,
 vel saltem conetur dare signa suæ dispo-
 sitionis, quæ tamen à sacerdote, unde
 unde tandem, non agnoscantur esse certò
 talia, eritne idcirco talis deferendus? mi-
 nimè sanè. Sed ut irreverentiæ & sacrile-
 gii periculum, quod Auctores contrarii
 unice timent, evitetur, absolvatur talis
 sub conditione: *si capax es*: sic enim
 cessat dictum periculum, & moribun-
 dus ipse, si conditio verè existat, absol-
 vitur. Hanc sententiam probabilem re-
 R. P. Steoz Trib. Poenit.

putat Lezzana, T. 3. q. 99. regular. V. Con-
 fessio. n. 11. in eamque valde propendet
 auctor Manualis Pastorum, qui dicitur
 esse noster P. Carolus Mussart. p. 2. n.
 27. Eidemque favet Joannes Sancius,
 qui in selectis D. 44. n. 35. §. *advertendum*,
 ait, inter duas sententias, quarum una
 Sacramento, altera suscipienti favet, am-
 plectendam esse illam, quæ est in favo-
 rem animæ; qualis est sententia modò
 posita, quam idcirco multis prosequitur
 P. Ludovicus Schildere, in suo, quem de
 Conscientia scripsit, libro: vide plures
 apud Dian, p. 9. tr. 6. Ref. 20. & infra
 lib. 2. n. 97.

59. Quoniam ergo juxta modò dicta
 potest sacerdos moribundo, de quo est
 sermo, beneficium Sacramentalis abso-
 lutionis impendere, id ipsum etiam de-
 bebent. Lugo D. 17. l. 1. n. 20. Suar. D. 23.
 f. 1. n. 15. Coninch. D. 7. d. 10. n. 106.
 Fill. tr. 7. c. 5. n. 123. Valq. T. 4. in 3. p.
 q. 91. a. 2. dub. 1. n. 38. & alii, quos re-
 fert & prolequitur Diana 3. p. tr. 3. R. 9.
 id enim charitas, quam proximo debe-
 mus, suadet, imò & imperat, ut eidem
 in extrema spiritali necessitate constitu-
 to, auxilium, quo modo possumus, fe-
 ramus. Unde etiam si Medicus corpo-
 ris non habeat ullum amplius certum me-
 dium, quo extremè ægotanti medeatur,
 non tantùm potest, sed etiam tenetur
 medium dubium adhibere; modò de eo
 constet, aut probabile sit, ægro potiùs
 profuturum quàm nociturum, ut habet
 Valent. T. 3. D. 3. q. 10. p. 2. *non longè
 a fine*. §. *Non improbo*, id ipsum etiam
 poterit medicus, cui animarum cura &
 salus quoquo modo incumbit. Atque
 hoc adeo verum est, ut locum habeat
 P. etiam

etiam in illis, qui contrariam sententiam tenent; quia cum prædictam sententiam propter suam, quam saltem ab insigni auctoritate habet, probabilitatem, possint in praxi tutò sequi, idque sit saluti moribundi valde expediens, imò etiam, si fortè solùm sit attritus, necessarium, ad hoc vel ex charitate, vel si proprii & ordinarii animarum pastores sint, etiam ex Justitia tenentur. Et ideo Vasq. apud Dian. l.c. sacerdotes, nolentes in casu, quo licitum est, moribundum absolvere, non immeritò vocat reos, & necatores animarum: qui proinde etiam meritò timere possunt, ne, quod Dominus apud Ezech. c.3. v.18. & c.33. v.8. minatur, de manu eorum sanguis hominis, ex ea negata Sacramenti administratione pereuntis, requiratur. Verùm jam à moribundis transeamus ad sanos, & sensibus nullatenus destitutos, & videamus, an etiam hi quandoque possint ab integra peccatorum, etiam eorum, quorum memoriam habent, enarratione excusari. Itaque sit;

60. III. Casus de eo, cui post diligens examen, de quo supra p.1. à n.6. factus est dictum, nullum amplius occurrat peccatum. Hic ergo excusatus est abunde ab obligatione referendi omnia, cum ad impossibile nemo queat obligari: ea autem, quæ post accuratam conscientia discussionem in memoriam non veniunt, ut referantur, utique fieri nequit; & idcirco omisio censetur esse involuntaria. Nec aliud requirit, imò nec potest requirere Concilium Trident. cum sess. 14. c.5. omnium peccatorum mortalium particularem Confessionem exigat. Bonac. D.5. q.5. s.2. p.2. §.4. n.3. Coninch.

d.9. n.70. Suar. s.3. n.2. Fill. tr.7. c.5. n.130.

61. IV. Casus est de eo, qui sine gravi detrimento proprio vel alieno, spirituali vel temporali, non potest recensere aliquod peccatum. Et talem reticere posse istud peccatum, generatim docent, Coninch. n.75. Fill. n.124. Suar. s.2. n.1. & alii communiter, bene præsumentes de misericordia Christi, nolentis sua præcepta, quæ positiva sunt, cum tanto dispendio & periculo observari. Hinc, 1. qui metuit, ne subtiliùs examinando, & distinctiùs explicando peccata carnalia, in seipso vel in Confessario turpem delectationem excitet, & in novi peccati periculum se conjiciat, potest ab accuratiore examine, & Confessione abstinere, & paucis se explicare, modò species cognosci possit: nec Confessarius amplius urgere. Neque enim Christus voluit, ut cum tali scandalo & damno spirituali enucleatum examen, aut Confessio institueretur. Fill. l.c. Bonac. n.11. & alii. 2. Si quis inter confitendum gravi paroxysmo agitetur, ut periculum sit, ne ante absolutionem moriatur, non est expectandus finis Confessionis, sed statim absolvendus, reliquis peccatis omisissis. Bonac. n.9. & 18. Reginald. l.8. c.3. n.29. Suar. s.1. n.2. & alii communiter. 3. Similis necessitas cogere potest, si plures in eodem periculo naufragii, incendii, pestis, prælii &c. versentur, & singulorum integræ Confessiones audiri nequeant, nisi aliqui sine Confessione mori permittantur; tunc quisque audito uno vel altero peccato absolvendus est: quin etiam publicè, si velint, poterunt confiteri levius aliquod & non magnæ infamiae

infamiae aut scandali peccatum : quod si angustia temporis nec hoc permittat, suffecerit generale poenitentiae signum, v. g. qui dolet de peccatis suis, & cupit absolvi, manum eleuet; tunc enim una generali formula omnes absolvere poterit, dicendo: *Ego absolvo vos à peccatis vestris.* Bonac. n. 17. Coninch. n. 74. Henriq. l. 5. c. 12. n. 3. Reginald. l. 6. c. 5. n. 155. & alii. Nam in necessitate sufficit, ut supra n. 56. dixi, generalis confessio.

4. Si Confessarius in audiendis Confessionibus peccavit, & suum hoc peccatum confiteri nequit, nisi unà etiam explicet peccatum poenitentis, qui notus est alteri Confessario, peccatum istud omittendum est, ne violetur sigillum: hujus enim obligatio strictior est, quam integræ Confessionis. Coninch. n. 95. Henriq. l. 5. c. 12. n. 7. Reginald. l. 6. n. 162. 5. Si Confessarius pestiferorum, aut alio contagioso morbo laborantium longas Confessiones audiendo timeat, ut inficiatur, vel ipse jam infectus poenitentes diu detinendo suo contagio afflet, tunc auditis aliquot peccatis absolvat. Bonac. n. 13. Coninch. n. 75. & alii. 6. Quando infirmus non potest, nisi cum magna fatigatione & afflictione corporis, omnia recensere, non est vexandus, sed absolvendus. Bonac. n. 19. Henriq. n. 3. Lit. M. & alii. et si non statim moriturus, sed uno v. g. die verosimiliter supervicturus videatur, ut monet Tanner. T. 4. q. 7. dub. 4. n. 66. benignus enim Dominus hoc tempore gratiae tam rigidam à suis debitoribus non exigit rationem, ut cum tanto incommodo obliget.

7. Qui à sacerdote omnes, quibus vivere possit, habet sumptus, in eum tamen

tam ingratus existit, ut ei porrigat venenum, consanguineam ejus corrumpat &c. poterit tale peccatum reticere, si metuat, ut suus hic Mecænas manum idcirco subtrahat, & sumptus unice necessarios denegat. Coninch. n. 75. 8. Confessionis mutilationem excusabit, si Confessarius non satis fideliter ea, quæ audivit, custodiat, in temulentia omnia effutiat: tunc enim graviora, & quorum manifestatio magis probrosa foret, poterunt omitti. Coninch. n. 75. Tan. l. c. n. 69. Val. & alii. quamvis enim Christus eo maxime sine instituerit Confessionem, ut peccator semet accusans coram Confessario erubesceret, & suimet contemptu illatum DEO cotemptum vindicaret, tamen extra personam Confessarii noluit eam ignominiam propagari. 9. Si femina timeat, ut, si peccatum aliquod confiteatur, Confessarius scandalizetur, aut ipsa ab eodem ad peccandum alliciatur, potest, imò tenetur illud peccatum reticere. Bonac. n. 11. Henriq. n. 6. Coninch. l. c. Navar. c. 7. n. 4. & alii. Cavendum tamen hic est poenitenti, ne de suo Confessario simile quid suspicetur sine gravi fundamento; quale esset, si experientia constaret, eum non esse taciturnum, aut alias audita Confessione duriter tractasse, ad flagitium sollicitasse, aut ad ea flagitia tam propensum esse, ut obvias qualque feminas ad turpia sollicitare non vereatur: alias per similes suspensiones graviter peccaret, ut notum est.

62. V. Casus est de eo, qui suum peccatum explicare non potest, quin simul etiam personam ejusdem peccati sociam exprimat. At si talis prorsus nullum aliud incommodum patiatur præter so-

lam notitiam, quæ de illo datur Confessario & quidem sub arctissimo sigillo, non video causam, quæ ad excusandam Confessionis mutilationem sufficiat juxta dicta. n. 44.

63. VI. Casus est de eo, qui inter peccata mortalia, quibus est obnoxius, habet unum vel alterum reservatum, à quo tamen qui absolvat, aut potestatem absolvendi conferat superior, vel non adest, vel certè adiri non potest. Circa hunc casum variæ sunt auctorum sententiæ. r. enim aliqui ajunt, totam Confessionem potius omittendam esse, quàm ut unum duntaxat peccatum aperiatur, altero per silentium suppresso; nihilominus tamen posse, sed elicita priùs perfecta contritione, Eucharistiam sumi, Vasq. D. 206. c. 2. & T. 4. q. 91. a. 3. dub. 9. & alii, quibus favet Joannes Sancius in *selectis* D. 32. n. 10.

64. Alii 2. contendunt, mortalia, tam reservata quàm non reservata, aperienda esse Confessario inferiori. Suar. de Euchar. D. 66. f. 4. §. *quartus casus*. & D. 31. de penit. f. 3. n. 8. Henriq. l. 6. c. 15. n. 5. Bonac. de Euchar. D. 4. q. 6. p. 1. n. 31. Coninch. D. 7. d. 9. n. 86. & alii ferè communiter omnes. Cum enim Sacerdos inferior à non reservatis directè, à reservatis verò indirectè possit absolvere, reverentia, quam Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento debemus, videtur exigere, ut cum aliter non possimus, saltem indirectè absoluti ad eam accedamus, cum obligatione tamen peccata reservata superiori confitendi, ut quis ab ijs etiam directè absolvatur. Quod si tamen præter peccatum reservatum non nisi solis venialibus gravearis, certum est, te tunc ad Confessio-

nem non obligari; quia pro reservatis non adest legitimus Confessarius, pro venialibus Confessione non indiges. Tamb. de exped. commun. c. 1. §. 6. n. 20. Poteris tamen, si velis, peccata venialia Sacerdoti inferiori confiteri, ut, dum directè absolveris à venialibus (ab his enim quilibet Sacerdos, etiam non approbatus, absolvere potest) indirectè etiam à reservatis absolvaris. Quod Concilio Trident. non repugnare, Lugo D. 14. de Euchar. f. 5. n. 97. ostendit, & servire potest illis, qui mortalibus quibuscumque gravari difficilem experiuntur (si tamen possint) actum contritionis. Hi enim possunt, imò tenentur, ut tradit Coninch. D. 8. d. 13. n. 106. & q. 80. de Euchar. n. 20. venialia simplici Sacerdoti confiteri omissis mortalibus; sed de utrisque, mortalibus nempe & venialibus, attritionem eliciant: si enim de solis mortalibus, non item de venialibus, atterantur, invalidè confitentur & sacrilegè ob defectum debitæ dispositionis; si enim de venialibus nullam habeant sufficientem attritionem, ab his directè non absolventur, consequenter nec indirectè à mortalibus.

65. Alii denique 3. dicunt, te teneri quidem Sacerdoti inferiori confiteri peccata mortalia non reservata, reservata tamen tacere posse. Lugo D. 14. de Euchar. f. 5. n. 96. Ratio prioris partis est; quia tenemur integrè quantum possumus, confiteri: at nunc illa non reservata confiteri possumus. Neque hoc est dimidiare Confessionem formaliter; sicut nec eandem dimidiat, qui peccata mortalia confitetur omnia, præter id, ex quo, si illud aperiret, grave aliquod damnum merueret.

erere, v. g. revelationis sigilli. Ratio verò posterioris partis est: ad quid enim peccatum reservatum aperiatur illi, qui nullam in id potest exercere jurisdictionem. Hinc si necessitas confitendi urgeat, poteris simplici sacerdoti confiteri venialia, reservata verò, imò & non reservata, à quibus talis Sacerdos simplex absolvere non potest, reticere: sic enim indirectè etiam à mortalibus absolveris. *Neque dicas*, eum, qui habet peccata reservata & non reservata, non posse inferiori confiteri non reservata, reservata verò superiori, quia, ut habet communissima sententia, Confessio nequit dimidiari: ergo nec in presenti casu id fieri poterit. Non, inquam, hoc dicas, quia antecedens locum duntaxat habet, cum adest superior, cui reservata confiteri possis: hæc autem tertia sententia procedit tantum tunc, cum superior, aut alius habens potestatem non adest. Imò non desunt, qui cum Suar. *D. 25. s. 2. n. 7.* putant, Sacerdotem vel quemcumque, si copiam superioris non habeat, posse inferiori confiteri, & reservata reticere, si alioqui debeat diu differre Confessionem aut Communionem: quia existimant, longam moram esse gravissimam necessitatem, cum inestimabile detrimentum sit, diu privari amicitia Divina. Sed hæc ratio probat, sufficere etiam modicam moram ad Confessionem formaliter integrè faciendam; nam etiam parvo tempore esse inimicum DEI non est modicum quid.

66. Ceterum hæc tres sententia sunt omnes probabiles: poteris ergo ex iis unam, que tibi visa fuerit omnium commodissima, tutè amplecti, semper tamen

cum onere peccata, directè nondum absoluta, aperiendi postea illi, qui habeat potestatem ea directè absolvendi.

67. VII. Casus est, cum ingens est, ut in magnis quandoque festis solet, penitentium concursus, nec, si singulorum Confessiones accuratè audiantur, omnibus satisfieri potest. An ergo poterit Sacerdos, ut à Confessione multi non excludantur, tantum quædam peccata mortalia audire, ceteris in aliud commodius & minùs occupatum tempus translatis. Ita quidem nonnulli, tacito tamen nomine relati apud Coninch. *D. 7. d. 9. n. 93.* putant. Sed hi nimis laxi sunt, & ideo non probantur: quia ejusmodi mutilatio non potest fieri sine scandalo, & gravi offensa penitentium, quorum alii licet ad ejusmodi festa confluant, ut conscientiam funditus exonerent, id tamen dum non impetrant, properante nimirum Sacerdote, & ut plures audire possit, abrumpente Confessiones, pleni morore recedunt & tristitia: alii verò ansam sumunt aucupandi ejusmodi tempus, quo nòrunt se non ita adigendos esse, ut omnia, quorum reos se sciunt, exponant: quod aliud non est, quam ut multi ita confessi Sacrilegium committant, & in peccatorum luro perpetuò hæreant infixi, qui alioqui inde fuissent emerfuri. Nec est, quòd ejusmodi Sacerdotes se credant excusatos, quòd moneant ita sine integra Confessione dimissos, ut proximè redeant, etiam reliqua exposituri: quia tales vix unquam redibunt, rati, se abunde suo confitentium officio satisfecisse, si quacunque ratione absolutionem obtineant. Præstat ergo tales omnino non confiteri, quam

ita absolvi, ut nihilominus suis peccatis innodati è Sacro Tribunali recedant, maneatque solliciti de repetenda, ut fanè tenentur repetere, Confessione. Verùm hoc non eò dixerim, ut à Confessione nonnulli repellantur, quòd plures alii audiri possint. Audiantur, qui confiteri, & animæ suæ quietem ac veram cum DEO pacem per id obtinere cupiunt, ut suo hoc fine non fraudentur, hec Confessarii ipsi habeant, quod meritò timeant, ne iuo officio malè sint functi. Meminerint, melius esse paucos bene audire, quàm multos perfunctoriè & malè.

68. Atque hæ sunt causæ, quæ communiter, præter quintam & septimam, creduntur sufficere ad Confessionem materialiter integram non exhibendam. Ut tamen in doctrinæ traditæ praxi & legitimo usu non erretur, nonnulla sunt advertenda. Et I. quidem in eiusmodi Confessione plus reticere non posse, quàm sit necessarium: & ideo qui scit, se peccasse mortaliter, nullatenus autem scire potest, in qua specie, tenetur se de tali peccato ita generatim accusare: item qui metuit, ut ex certo peccato carnali narrato periculum v. g. sollicitationis ad turpia sibi immineat, potest hoc reticere, reliqua verò tenetur confiteri. Coninch. n. 95. Bonac. D. 5. q. 5. f. 2. p. 2. s. 4. n. 20. & alii.

69. II. Ut metus mali alicujus, ex Confessione huic Sacerdoti factâ imminetis, sufficiat ad tacendum peccatum, illum non debere esse levem; sed requiri probabilem opinionem, gravi fundamento subnixam: quale est, si experièntiâ constet, quid alijs contigerit. Bonac. n. 12. Henrig. 6. 12. n. 5. & alii. Ratio est;

quia præceptum de integritate Confessionis est in possessione, à qua ob superveniens dubium vel levem suspicionem pœnitentis de aliquo detrimento sibi eventuro non est deiciendum. Si quis tamen bona fide existimet subesse periculum, quod tamen revera non suberat, nihilominus valebit Confessio manca, suo tempore supplenda, ut jam statim dicetur. Igitur

70. III. Ea, quæ ex justa causa fuerunt omiſsa, speciatim postea, quando nimirum periculum damni, cujus causâ reticentur peccata, fuerit remotum, in proxima Confessione esse explicanda, & clavibus directè subjicienda, ut, quæ indirectè tantum fuerunt soluta, solvantur etiam directè, idque ex voluntate Christi hoc Sacramentum ita & non aliter instituentis, ut in eo nihil directè dimittatur, nisi in Confessione expressè sit explicatum: Coninch. D. 7. d. 9. n. 77. Non est tamen necesse, peccata, quæ ob inculpatam oblivionem, aut aliam justam causam fuerunt prætermiſsa, quamprimum confiteri, sed quando aliàs confiteri volueris, v. g. in paschate. Laym. l. 5. tr. 6. c. 8. n. 12. Suar. D. 36. f. 4. dub. 2. n. 6. Henrig. l. 4. c. 4. n. 6. Fill. tr. 7. c. 5. n. 126.

71. IV. Quando solùm agitur de vitando proprio incommodo temporali, posse pœnitentem suo jure cedere, & neglectis illis incommodis omnibus omnia integrè confiteri: secus si proximi detrimentum sit evitandum; huic enim præjudicare non potest. Suar. de Legib. l. 6. c. 7. n. 9. Præposit. de pœnit. q. 7. n. 128. Bonac. n. 12.

72. V. Pœnitentem, si interrogetur à Con-

Confessario de iis peccatis, quæ hîc & nunc ob iustum impedimentum non tenetur confiteri, posse id rotundè negare cum æquivocatione, se non fecisse, scilicet ut teneatur illi dicere. Fagund. 13. in 2. præcept. Eccl. c. 2. n. 11. ubi etiam refert Navar. c. 21. n. 38. Coninch. D. 6. d. 3. n. 8. Suar. D. 22. f. 10. n. 4.

73. VI. Non esse licitam alienius peccati mortalis reticentiam, nisi duplex concurrat necessitas, una ex parte pœnitentis, altera ex parte Confessarii: quia nimirum pœnitens hîc & nunc confiteri debet, nec tamen interim alium habere potest, cui sua peccata omnia tutò & sine ullo damno integrè confiteatur. Necessitas autem confitendi hîc non restringitur ad mortis articulum, vel ad præceptum paschale: sed quodcumque Confessio sine gravi infamia, vel scandalo, vel alio notabili detrimento differri non potest. Sic Moniales certis temporibus confiteri debent, & quidem uni certo Confessario, à quo si fortè talia incommoda probabiliter formident, v. g. sollicitationis ad turpia, revelationis sigilli &c. iustam habent causam peccata tali periculo subjecta celandi, donec veniat, cui securè possint totam conscientiam explicare. Unde etiam Concilium Trident. sess. 25. cap. 10. de regularibus statuit, ut Episcopus vel alius superior bis vel ter in anno extraordinarium aliquem Confessarium assignet, cui confiteri possint. Quin imò ipsa longior mora differendæ Confessionis sine alia necessitate jus præbet ita mutilè confitendi: quoniam ipsa diuturnior Sacramenti tam utilis carentia factis gravis & incommoda censetur, ut jam etiam *suprà* n. 65. monui.

74. Sed quanta requiratur distantia, ut non censeatur esse nimia, ad hoc ut Confessarius, cui quis tutò sine periculo queat confiteri, deesse judicari queat, non potest una generali regula decerni: aliqui putant, tres horas (fortè Italicæ) ad hoc sufficere. Ego existimem, neminem urgendum esse, ut magna cum sollicitudine & circumspectione alium Confessarium quærat: sed quemlibet id solùm præstare debere, quod commodè potest, spectatis suis met viribus corporis & ætate; difficultate item itineris, brevitate temporis, tempestatis qualitate, negotiis &c. Bonac. D. 4. de Euchar. q. 6. p. 1. n. 30. Coninch. q. 80. de Euchar. c. 4. d. 2. n. 23. Tamb. in Meth. commun. c. 1. §. 6. n. 19. & alii. sed in tanta religiosorum Confessiones excipientium multitudine & vicinia vix potest ulla occurrere difficultas, ut ob eam facilè censeatur deesse copia Confessarii, cui credi tutò possint ea, quæ alteri quandoque non possunt.

75. Ceterùm ut hæc, quæ hactenus de integritate Confessionis dicta sunt, absolvantur, pro coronide istius materiæ hoc addere non videtur importunum; nempe quatuor fere esse, quæ ab ea integritate abducere possunt. I. est verecundia, & pudor peccati commissi. Huic opponenda est scientia DEI omnia, etiam occultissima, penitissimè videntis & cognoscentis; & futura in die Judicii omnium peccatorum, nisi Confessione deleantur, publica notitia & Confusio. II. est timor & horror pœnitentiæ: contra quem ob oculos statueret Christi & Martyrum cruciatus, gehennæ inexplicabilia, & nunquam in æternum cessatura

atura tormenta & supplicia &c. III. est metusalicujus infamiae, ex peccatorum Confessione incurrendae apud Confessarium, & temporalis damni; siquid restituendum jubeatur. Huic objicienda est æterna ignominia, & bonorum æternorum certissima jactura. IV. est diffidentia & desperatio alicujus peccati vitandis, & contrariæ virtutis v. g. castitatis obtinendæ. Huic opponenda est deliberatio non peccandi ampliùs; gratia, quæ ad id præstandum confertur in hoc Sacramento; subsidia, orationesque Confessarii; Angeli-Custodis, Patronique tutela, & præsidium.

ARTICULUS V.

Explicantur ultima sex conditiones Confessionis.

76. *Conditio XI. Secreta*: id est, ut non fiat publicè coram aliis audientibus, sed coram solo Sacerdote; unde & auricularis dicta est. Non enim tenetur pœnitens alio præter Sacerdotem audiente confiteri: quod satis indicatum est in *Cap. Omnis utriusque sexus, de pœnit. & remiss.* per particulam *Solus*: & novissimè in Concil. Trident. *sess. 14. c. 5.* est apertè expressum. Etsi enim Christus publicam Confessionem, hoc est, quæ fit publicè aliis audientibus, non prohibuit; præstat tamen, & rationi magis consentaneum est, eam facere secretò, ne, dum quis majorem peccatorum suorum vindictam, suisque humiliationem quærit, aliis per eam publicationem lapidem offensionis ponat, & petram scandali. Unde satis constat, non esse quidem de necessitate Sacramenti, ut sit se-

creta, nemine alio præter Confessarium & pœnitentem conscio. Sed adhuc plura alia non inutilia, quæ ad rectam hujus conditionis intelligentiam facere possunt, deduci queunt.

77. I. Est, neminem per se loquendo obligatum esse ad Confessionem faciendam per interpretem. Bonac. *D. 5. q. 5. s. 2. p. 2. s. 2. n. 2.* Navar. *c. 2. n. 5.* Reginald. *l. 6. c. 3. n. 80.* Navar. in *Cap. Fratres, dist. 5. de pœnit. n. 85.* & alii communiter. Non enim credendum est, hoc Sacramentum ita institutum esse, ut fiat cum tanto incommodo, quantum esset in eo, quòd quis priùs alteri quàm ipsimet Confessario teneretur sua detegere peccata. Potest tamen contingere, ut pœnitens quandoque teneatur uti interprete, ut si in articulo mortis constitutus advertat, se non posse perfectam de peccatis gravibus, à quibus hæcenus neque directè, neque indirectè unquam sit absolutus, contritionem elicere, Bonac. *n. 23. & alii.*

78. II. Neminem quoque per se loquendo obligatum esse, peccata sua in particulari confiteri coram aliis audientibus. Nam & hic modus confitendi, ut apparet, est publicus, ad quem nemo obligatur, imò, ut Coninch. *D. 6. d. 2. n. 5.* tradit, cum id nimis durum esset, nec lege humana obligari potest: quod addo, quia hæc lex naturalis dictare potest, ut quis sua peccata, saltem quæ minùs probrosa sunt, teneatur palàm aliis audientibus manifestare in ordine ad absolutionem Sacramentalem obrinendam: v. g. in communi periculo naufragii, pestilentiae, prælii jamjam inchoandi &c. si nimirum & hic advertat quis, se non esse

esse contritum, idèoque tantummodo ope Sacramenti se ipsa suscepti posse divinæ gratiæ testitui. Coninch n. 5. Reginald. n. 78. ubi refert Canum in *Relect. de pœnit. part. 6.*

79. III. Illicitum esse peccata sua, aliis audientibus, confiteri, si nulla causa justa subsit, Bonac. n. 23. Reginald. n. 84. Navar. in *Cap. fratres. Dist. 5. de pœnit. n. 90. & alii*: quia nemo sine justa causa potest suam famam prodigere, uti prodigeret, qui aliis audientibus confiteretur. Sed hoc peccatum non est majus, quàm veniale. Dixi autem: si nulla justa causa subsit; hac enim existente, posse aliquem sua peccata publicè confiteri, tradit Reginald. n. 79. Navar. c. 2. n. 5. Unde obiter

80. Patet, quàm malè & inconsultò agant, imò etiam graviter peccent Sacerdotes, qui multos pueros, etiam dolijam capaces, simul in unum congregatos audiunt; injuriam enim faciunt huic Sacramento, eo ad jocum & risum abutentes: aguntque contra clarum textum dicti *Cap. Omnis utriusque*. ubi expressè statuitur, ut, qui ad annos discretionis pervenerit, solus omnia sua peccata proprio Sacerdoti confiteatur. Reginald. n. 85. Bonac. l. c. & alii.

81. IV. Confessionem non esse necessariò faciendam per scripturam. Reginald. n. 80. Navar. c. 21. n. 36. & alii: cum enim scriptura sit signum permanens, & facilè amitti possit, nata est ad peccatum etiam alteri, quàm Sacerdoti, cui fit Confessio, manifestandum. Proinde si quis loquelâ destitutus non possit voce aut alio signo confiteri, non tenetur peccata sua scripto consignare, ut ea postea tradat Confessario legenda. Nihilominus tamen & hinc

R. P. Stoz Trib. Pœnit.

evenire potest, ut quis ad huac modum confitendi sit obligatus, si nimirum sibi videatur non perfectè contritus esse, & simul sit in proximo mortis periculo constitutus; tunc enim, si aliter non potest, tenetur, sicut per interpretem, ita & per scripturam confiteri.

82. Quin & extra casum necessitatis fieri potest Confessio per scripturam, si nimirum quis ob magnas angustias vix aut ægrè loqui possit, vel magnum pudorem & verecundiam sentiat. (quod adolescentibus & puellis in grave & turpe crimen lapsis evenire potest) consuetudo enim proprio ore confitendi, de qua paulò pòst, non videtur tam graviter in hoc vel simili casu obligare. Et hinc si quis fortè ad exonerandam & semel penitus expurgandam conscientiam velit generalem Confessionem à prima pueritia instituere, & verecundetur ac difficultatem non modicam sentiat in peccatis coram Confessario oretenus recensendis, poterit is peccata diligenter secundum speciem, numerum, & circumstantias necessarias expressa, & in scripta charta offerre Confessario, dummodo ad absolutionem accipiendam se postea præsentem sistat, dicatque ore hæc verba: *Accuso me de his peccatis, quæ ego scripsi, & R. V. legit.* Neque hic confitendi modus est contra decretum Clementis VIII. eo enim prohibetur, ne absenti fiat Confessio per scripturam, & ab absente quoque absolutio obtineatur: neutrum horum fit in nostro proposito, ubi & Confessio & absolutio fit per præsentem, ut patet: sed penes Confessarium est judicare, an hoc in particulari casu fieri expediat: & si hoc modo Confessionem admittere nollet, non posset ulle

Q

jure

jure ad id cogi, nisi fortè proprius & ordinarius pœnitentis pastor foret: prout ergo ille mite hac in re tulerit iudicium, ita res procedet.

83. V. Confessio debet propriis ipsius pœnitentis verbis fieri, si quidem possit. Reginald. n. 81. Bonac. n. 25. Coninch. d. 1. n. 3. & alii communiter. Etsi enim ad Sacramenti essentiam nihil interfit, voce, an alio quocunque signo externo & sensibili peccata pandantur, (nam Christus nihil certi præscripsit, neque natura Judicii certum modum accusationis postulat, modò crimina Judici sufficienter innotescant) nihilominus tamen, cum DEUS peccata mortalia non aliter velit ordinariè dimittere, nisi interveniente Sacerdotis absolutione (si haberi possit) necessarium omnino est, ut, quoniam Sacerdos prudenter & discretè non potest nisi cognita dimittere, aliter verò cognoscere non potest, nisi à peccatore manifestata, signis exterioribus declarentur. Et licet Confessio Sacramentalis possit, ut vidimus, ex sua institutione & naturâ quocunque signo externo propriæ accusationis de peccatis fieri, Ecclesiæ tamen traditio, & universalis consuetudo, fideliumque praxis declarat, eam debere fieri propriæ vocis sermone, si pœnitens loqui possit; hic enim modus est omnium optimus, cum verbis optimè exprimamus animi nostri sensa; & quia communi Ecclesiæ usu, ut dixi, receptus est, omnino est observandus. Sed hic modus propriis verbis aut voce confitendi, cum juxta paulò antè dicta non sit tam necessarius, ut Confessio aliter facta reddatur invalida, idcirco si causa aliqua subsit, potest in casu necessitatis etiam nutibus aut scripturâ

fieri: nam & nutus (idem est de scriptura) sunt loco vocum, nec minùs apti sunt, ut faciant publicum sive notum Sacerdoti illud, quod exprimunt, quàm voces ipsæ. Et ex his patet, quo modo mutus, surdus, aut ignarus cujuscunque linguæ, quam Sacerdos calleat, juvare se possint, cum vel liberè & ex præcepto confiteri volunt. Reginald. n. 81.

84. Conditio XII. *Lacrimabilis*: non quòd facienda sit cum externis lacrimis, suspiriis, lamentis, ejulationibus, &c. sed cum vero peccatorum dolore & detestatione, ac propòsito deinceps non peccandi; hi enim actus sunt in nostra potestate: at verò lacrimæ non sunt in nostra potestate, & tam hæ, quàm etiam gemitus & lamenta sunt nonnunquam affectata, & causa, ut verborum vis & distinctio profusus non percipiatur: ex quo non potest non creati magna molestia tam pœnitenti, quàm ipsi Confessario: illi quidem, quia sic malè percepta debet repetere; isti verò, quia repetita debet denuo audire. Præterquam, quod ea commotio, si nimium increseat, plurimum ingenio incommodet, atque ipsos etiam sensus perturbet. Quamobrem hæc tanta profusio lacrimarum, & plusquam muliebris vociferatio, etsi laudanda non est, tamen si & lacrimæ & gemitus moderatè fiant, neque impedimentum ponant confessioni, magnopere sunt commendandi.

85. Conditio XIII. *accelerata*: Sicut promissio sine die & conditione statim obligat, non quidem ira, ut statim etiam solutio sit urgenda, *allato*, quod ajunt, *Sacco* ad id, quod promissum est, excipiendum; hoc enim inurbanum esset: sed ut Navar. in cap. cir. Fratres. n. 17, notat, exspectant.

spectandum est ad minus decendum : ita etiam præceptum Confessionis statim à peccato perpetrato obligat , non tamen ita , ut etiam statim absque ulla interposita mora paulò longiori ad Confessarium sit volandum : hoc enim esset intolerabile , cum sæpe intempesta nocte ad Confessionem properandum esset ; sed ne diu post lapsum differatur , si confitendi commoditas adsit. Id tamen tantum est de consilio , non præcepto , Reginald. n. 88. Bonac. n. 27. & alii : cum peccator possit se per contritionem in pristinum gratiæ statum restituere : quod equidem , ut quamprimum à perpetrato scelere faciat , expedit , idque ob rationes supra n. 37. allatas.

86. *Conditio XIV. Fortis* , id est , facta cum tanta animi constantia , ut pœnitens non sinat se ulla tentatione , aut humano respectu superari ad negligendam vel omittendam Confessionem , vel ad aliud , præ pudore & timore amittendæ fortassis bonæ existimationis , quam de ipso Confessarius habet , quidquam prætermittendum , quod alioqui necessario dicendum esset : neque enim jactura præcisè illa bonæ apud Confessarium famæ tantum malum est , ut ob id quidquam possit in Confessione reticere. Coninch. D. 7. d. 9. n. 76. Unde pœnitens verecundiam ex manifestatione suorum occultissimorum peccatorum suboriri solitam debet vincere , amat enim diabolus in hac tam salutaris manifestatione , non in ipsa sceleris narratione , imò & quandoque in narratione coram quolibet alio (modò Confessarius non sit) pudorem ponere , ut sic facilius homines improvidos in tartarum impellat. Ad hanc tamen conditionem

sufficit ea fortitudo , quâ quis sive per se dicendo , sive ad interrogata à Confessario respondendo cupit omnia , quæ necessariò confitenda sunt , confiteri , ita ut timor non dominetur in animo ad mutilandam Confessionem : timore enim ita prævalente , ut pœnitens eo percussus statuat , peccatum aliquod aliàs necessario confitendum omittere , sacrilegium committit , & ex sua timiditate in æternæ mortis damnationem incurrit. Et de sua hac pusillanimitate , quâ deterrebat à necessarijs confitendis , & de peccato ipso , quod occultare voluit , tenentur postea dolere , & se accusare. Reginald. n. 89.

87. *Conditio XV. Accusans* : id est I. Sibimetipsi imputans peccata , & non alijs causis v. g. dæmoni impugnanti , vel homini incitanti , vel carni blandienti , vel complexionem naturali ad tale vitium propensæ , vel calo & astris ad simile crimen inclinantibus , vel quod omnium pessimum foret & blasphemum , DEO ipsum non juvanti ; non item socijs , quorum consilio vel auctoritate dicat se eò deductum esse. Reginald. n. 3. & 90. & alii. Tales sunt adolescentes , & aulici , qui dum furtivos suos amores confitentur , dicunt , homines istius conditionis vix posse absque istis vivere ; tales sunt etiam mercatores , qui dum fraudes & furta confitentur , dicunt , ita moris esse in eorum tabernis &c. II. *Accusans* , non *excusans* sua delicta , hoc est , ut nemo prætexat causas , ob quas ea , quæ certò novit esse mortalia , appareant dubia , vel venialia : nisi fortè ea causa revera ejusmodi sit , ut illa supposita id , quod alioqui peccatum mortale esset , transeat in veniale , vel etiam omnino nullum sit peccatum ; ut con-

tingere potest, si quis ex inculcata oblivione aut inadvertentia comedat die vitato carnes, aut die festo omittat Sacrum, aut ex defectu plenæ deliberationis graviter alienæ famæ detrahat, grave malum v. g. mortem alteri imprecetur, aut aliud quid v. g. contra castitatem committat, quod tunc, dum commisit, ignoravit esse grave peccatum: ejusmodi enim vel oblivio vel ignorantia facit, ut, qui ex ea operatur, vel omnino non peccet, vel non gravius, quàm ipsi reprecensetur; & idcirco, ne Confessarium in re gravi decipiat, seque de peccato, quale non commisit, falsò accuset, necesse est, eam excusationem adferre. Denique III. *accusans* se, & non alios. Reperiuntur enim per sepe, qui non sua ipsorum, sed aliorum scelera recenseant longo ordine & serie: sic viri uxorum, uxores virorum, domini servorum, servi & ancillæ dominorum & dominarum, alii aliorum recensent peccata: sed hi utique malè agunt; id enim non est Confessio ad absolutionem obtinendam idonea, sed mera calumnia, detractio, vanitas, & peccatum grave, procul à reverentia utilissimi Sacramenti removendum. Quid de complice manifestando tenendum sit, jam supra n. 44. explicatum est.

88. *Conditio XVI. Parere parata:* id est, pœnitens ita sit animo dispositus, ut paratus sit obedire in his, quæ ei Confessarius injunxerit, videlicet ut remedia peccatorum, quæ ille suggererit, acceptet; consilia & monita, quæ dederit, sequatur; occasiones, quæ ab eodem prohibita fuerint, fugiat; pœnitentiam, quæ in satisfactionem, vel medicinam fuerit injuncta, æquo animo suscipiat &c. Bonac, n. 30.

Reginald, n. 91. Henricus l. 5. c. 4. n. 11. Hæc conditio partim est in consilio, partim in præcepto. Et quoniam occasione hujus conditionis opportunum est aliquid dicere de pœnitentiæ impositæ acceptatione, sit porro

ARTICULUS VI.

An pœnitens teneatur acceptare pœnitentiam sibi à Confessario impositam.

89. Cajetanus *T. 1. opusc. tr. 6. q. 2. a. 2.* apud Coninch *D. 10. d. 9. n. 77.* putat, non esse obligatum, sed posse pœnam peccatis debitam differre in purgatorium. Scotus apud eundem Coninch putat, eum quidem non esse obligatum ad acceptandam pœnitentiam, sed tamen, si acceptaverit, adimplendam. Hanc sententiam varii variè notant: alii vocant erroneam, alii temerariam, alii improbabilem. Quibus tamen censuris non obstantibus adhuc pro Scoto stat. Reginald. l. 7. c. 2. n. 14. & Diana 3. p. tr. 4. R. 51. & p. 2. tr. 15. *Miscell. R. 52.* ubi quatuordecim Auctores pro eadem refert, duplici potissimum fundamento nixos. Quorum primum est, quòd alioqui, si omnia in hac vita expianda sint, frustra futurum sit purgatorium. Alterum verò est, quia quando sunt plures modi solvendi idem debitum, penes debitorem est electio modi, quo debitum solvatur, juxta *Reg. Jur. in 6.* In alternativis debitoris est electio: sed pro pœna, peccatis remissis remanente & adhuc debita, varii sunt solvendi modi, vel per spontanea opera, vel à Sacerdote injuncta, vel per indulgentias, vel per pœnas in purgatorio sustinendas, vel

vel à DEO aliàs immittas: ergo peccatoris est eligere hunc vel illum modum satisfaciendi, nec potest ad certa opera obligari. Concilium Trident. *sess. 14. cap. 8. & can. 15.* quod Auctoribus hujus sententiæ obicitur, ita iidem explicant, ut dicant, tacitam conditionem subintelligendam esse, scilicet posse Confessarium ligare pœnitentes, si velint acceptare, & frui effectu Sacramenti, quod operibus à Sacerdote impositis majorem vim satisfaciendi impertit, quàm alioqui habeant: tunc enim esse satisfactoria ex opere operato, cum, si sponte suscipiantur, ex opere tantum operantis eam satisfaciendi vim habeant. Neque id repugnare auctoritati Iudicis; cum Confessarius sit instar Iudicis arbitrarij sponte electi, qui in invitum non potest majorem jurisdictionem exercere, quàm elector velit.

90. Hæc sententia etsi propter insignem, quam habet, auctoritatem liberanda omnino videatur à gravi illa, qua notata est, censurâ, suamque adeo mereatur probabilitatem; habet tamen nonnulla, quæ displicent. Et in primis quidem quòd duplicem distinguat rationem pœnitentiæ, satisfactoriam unam, alteram medicinale, & illam esse liberam, non verò hanc alteram: sed quis discernet, sitne pœnitentia satisfactoria, an verò medicinalis, cum utramque rationem conjungendam esse doceat Trident. *loc. cit.* Imò plerasque hodie solum medicinales esse, docet Laym. *l. 5. tr. 7. c. 3. n. 2.* & id ex eo colligit, quòd plerumque soleant esse leves: quasi verò non etiam levis satisfactio esse queat? Cui ergo usus erit, conscientiam ad medicinam sumendam constringere, si incertum sit, habeatne pœnitentia in-

juncta rationem medicinæ, vel vindictæ. Ad hæc non apparet, cur spontaneus consensus acceptantis inducat moralem seu gravem obligationem, cum quisque possit sibi tantum imponere, quantum vult: non est autem credibile, quòd quisque velit gravem in se suscipere obligationem, quando potest levem, cum in obligationibus potius id, quod minimum est, sit præsumendum juxta *Reg. 29. in 6. & 24. ff. eod.* Neque refert, quòd Confessarius me non possit judicare, nisi me sponte velim ipsi subicere: quia etiam Ludi Magister non habet in pueros potestatem, nisi velint ab ipso doceri: hac autem spontanea subjectione posita, non amplius est in eorum potestate, quidvis pro arbitrato agere, sed debent in ijs, quæ justa sunt, imperanti obsecundare: aliàs superioritatis & inferioritatis ordo perturbaretur. Ad id, quod de purgatorio adferebatur, dico, illud non esse pro ijs, qui nullam prorsus in hac vita pœnitentiam in vindictam suorum peccatorum suscipere, sed pro ijs, qui, dum adhuc in vivis essent, pro suis delictis integrè non satisfecerunt. Reliquias ergo sui debiti isti in flammis illis particularibus exsolvant, dum ultimum quadrantem pependerit. Quæ cum ita se habeant,

91. Judico, pœnitentem obligatum esse acceptare pœnitentiam, si sit rationalis, & velit absolvi. Suar. *D. 38. f. 7. n. 1.* Bonac. *D. 5. q. 5. f. 3. p. 4. n. 1.* Coninch *D. 10. d. 9. n. 79.* Valent. *D. 7. q. 14. p. 4.* Vasque *2. q. 84. a. 2. d. 1. n. 5.* & alii ferè plerique. Ratio est: tum quia sententia hæc est communi fidelium sensui congruentior: tum quia eidem plus favet Concilium Trident. cum cit. loco obligat Sacerdotes ad pœnitentiam injungendam: quæ obligatio

obligatio frustranea esset, si in pœnitente non responderet reciproca obligatio pœnitentiam injunctam acceptandi; tum quia Confessarius est verus & legitimus pœnitentis iudex, ergo potest pœnitentem in suo foro ad parendum æquæ sententiæ constringere.

92. Dixi autem I. *Si sit rationabilis*, & peccatorum gravitati, & peccatoris ipsius viribus, ac temporum consuetudini accommodata; qualis semper præsumitur, nisi contrarium constet, vel saltem probabili iudicio alicujus viri docti censeatur. Irrationabilem verò, & nimis difficilem, nec acceptare tenetur pœnitens; nec, si acceptavit, implere, nec ejus commutationem petere, quia acceptatio non inducit obligationem. Laym. l. 5. tr. 6. c. 15. n. 6. Coninch, n. 80. Idem est, si pœnitentia initio rationabilis, successu temporis nimis difficilis evadat ob mutatas circumstantias, quamdiu quidem ea difficultas perseverat. Si verò excessus non sit in specie aut qualitate operis, sed in numero & quantitate divisibili, ut precum, jejuniorum &c. ea pars erit implenda, quæ intra mensuram constiterit.

93. Dixi II. *Si velit absolvi*: quia pœnitentia sub conditione securæ absolutionis imponitur. Si ergo malit pœnitens sine absolutione recedere, quam pœnitentiam acceptare, non obligabitur: peccabit tamen venialiter, Sacramentum jam inchoatum temerè abrumpendo. Coninch. n. 80. Suar. D. 38. f. 7. n. 4. Fagund. l. 9. c. 3. n. 18. qui tamen cap. 4. n. 4. addit, si, quacunque ex causa, invalida fuerit absolutio, nullam inde oriri impostæ pœnitentiæ obligationem. Monet tamen Suar. l. c. Sacerdotem rectè facturum, si

pœnitentis fragilitati non nihil indulgeat, & leviozem imponat pœnitentiam, si graviozem acceptare detrectet.

94. Ceterum procedit hæc sententia etiam tunc, quando pœnitens confitetur peccata merè venialia; aut mortalia quidem, à quibus tamen jam antè directè fuit absolutus: quia etiam in hoc casu Sacerdos habet vetam potestatem jungendi pœnitentiam Sacramentalem, & consequenter etiam obligandi pœnitentem ad eam acceptandam. Coninch. n. 81. Henriq. l. 5. c. 20. n. 3. & aliqui alii. Reliqua, quæ de pœnitentia Sacramentali dicenda supersunt, comòdiùs infra dicentur p. 4. Interim subjungamus praxin ipsam Confessionis rectè breviterque instituendæ.

ARTICULUS VII.

Praxis Confessionis rectè & breviter instituendæ.

95. Conscientiâ diligenter discussâ, peccatisque in ordinem, prout Sacerdoti exponere volueris, redactis, ad Confessionalem sedem te conferes; in eam tamen non statim, tanquam ex itinere in hospitium irrumpes: ad modestiam te potiùs compones, animum colliges, & quid acturus sis, considerabis, expectabisque modestè, dum commoda ingrediendi occasio sit; nimis enim inurbanum, rusticum & indecens est, importunè cum magna circumstantium molestia, & fortè etiam scandalo ingressum urgere, tanquam de palmâ, aut bravo res agatur.

96. Cùm verò pœnitens locum Confessionis jam fuerit ingressus, supplex ad pedes

pedes Sacerdotis accidat, & utroque genu flexo, capite nudo, junctis manibus, & facie ad latus Confessarii versâ sponte suâ citra ullam aliam admonitionem negotium ipsum, quod molitur, aggrediatur, & signo crucis se muniat dicens: *In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti*: sic munus bene sibi precari poscat his verbis: *Benedic Reverende Pater*. Mox subjungat generalem Confessionem: *Confiteor DEO omnipotenti, B. MARIÆ semper Virgini, omnibus sanctis, & tibi Pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo & opere*. Quo facto Confessionis opus prosequatur, & porrò dicat: *ab ultima mea Confessione abierunt octo, decem, aut quatuordecim dies: pœnitentiam injunctam implevi*: vel, si non implevit, dicat: *Pœnitentiam mihi injunctam, quæ parva erat (vel magna) omisi*: vel si tardus fuit in ea implenda, dicat: *Pœnitentiam injunctam tardius, quam oportebat, implevi: & ex eo tempore iterum peccavi*. His dictis subjungat peccata eo fere modo, quo sequenti syllabo describuntur: prius tamen quàm ad eum progrediar, breviter notandum censui,

97. I. Eum, qui pœnitentiæ sibi injunctæ oblitus est, non teneri eadem peccata secundo confiteri, ut novam accipiat pœnitentiam, modò de peccato hoc, quod sanè committit, si ea oblivio suâ culpâ ob nimiam in peragenda ea pœnitentia negligentiam contingat, accuset, ad quod etiam obligatur, si culpa sit gravis. Coninch. *D. 10. d. 9. n. 86. & alii*.

98. II. Si Confessarius nullum tempus præscribat, peragenda esse pœnitentiam prima commoditate, nec differendam diu; alioqui peccatum erit majus vel minus, prout major vel minor fuerit mora;

quanta autem sufficiat ad constituendum peccatum mortale, non est facile definire. Diana 2. p. tr. 15. R. 53. & p. 9. tr. 6. R. 57. in fine, & p. 10. tr. 12. R. 42. putat sufficere, si intra annum impleatur: sed hoc videtur nimis laxum. Existimem, de cœdium sufficere, præsertim si pœnitentia sit gravis, & injuncta ad pœnitentem ad officium boni Christiani reducendum.

99. III. Pœnitentiam, si certum pro ejus impletione tempus statuatur, adhuc implendam esse, etsi intra terminum illum præfixum non sit impleta: quia mens Confessariorum non est, terminum illum præscribere ad obligationem illam finiendam, sed solum ulterius non differendam. Coninch. n. 83. ubi addit (id quod etiam Suar. *D. 38. s. 7. n. 6*. Joannes Sancius in select. *D. 13. n. 9*. probat) tempus nempe præscriptum mutare, differendo non nihil impletionem pœnitentiæ, non esse peccatum grave; modò ea dilatio non sit nimia, ut paulò antè dixi. Quod si tamen Confessarius tempus, ut ex justa causa potest, & ex circumstantiis est colligere, omnino determinet ad finiendam pœnitentiæ implendæ obligationem, eo præterlapso etiam ipsa obligatio cessabit: quod fieri credendum est, cum Confessarius injungit pœnitenti, ut quovis die dominico duo audiat Sacra, singulis festis Christi aut B. Virginis confiteatur, aut in eorum vigiliis, aut singulis diebus sabbati per annum jejunet &c. ex hoc enim modo imponendi pœnitentiam satis colligitur, Confessarium non voluisse adstringere pœnitentem ad supplendum defectum, si fortè tali die neglexisset pœnitentiam; id enim nimis grave futurum esset: nam si nullo

nullo unquam per annum sabbato jejunâset, deberet elapso anno quinquaginta dies continuos, vel paulisper interpolatos jejunare &c. Coninch. n. 85. Sed ob hunc defectum utriusque à peccato gravi non est excusandus, de quo proinde se accusare debet.

QUÆSTIO III.

Syllabus peccatorum.

100. Quoniam peccata omnia committuntur vel I. corde, vel II. ore, vel III. opere, visum est, idque non sine exemplo aliorum, fore non incongruum, hoc ipso ordine describere ea peccata, quæ magis sunt obvia, & simul etiam (quod hactenus neminem, qui simile argumentum pertractavit, fecisse arbitror) breviter eorundem naturam & gravitatem declarare, ut, quo modo in Confessione sint exponenda, innotescat.

ARTICULUS I.

Peccata cordis.

101. Hoc nomine intelliguntur peccata merè interna, & cordis appellantur, quia in corde, seu intellectu & voluntate perficiuntur & consummantur, suntque omnia contra DEUM, vel proximum, vel contra ipsummet peccantem.

§. I.

Peccata cordis contra DEUM.

102. *Sub Missa sacrificio* (Communionis, Rosario, & consuetis aliis precibus) *sui voluntariè distractus, quater:* vel breviter: *Sub rebus divinis voluntariè distractus,*

fui, quater. Quod si autem sacrum die festo fuerit audiendum, & per notabilem ejus partem evagationis mentis ad aliena voluntariè sint admittenda, sic dicat: *Per notabilem sacri partem die festo voluntariè sui distractus.* Quæ sit notabilis pars sacri, constabit ex dicendis *infra* n. 247. Voluntariè autem distractus est, qui advertens se distrahi, tamen vel omnino non, vel negligenter curat attentionem præstare. Adhuc tamen satisfacit Ecclesiastico præcepto de Missa audienda, si de distractionibus merè internis sit sermo; nam si de externis loquamur, peccat graviter, & præceptum non implet.

103. *Sub horis canonicis persolvendis longas & voluntarias distractiones admittit.* Sunt autem distractiones aliæ merè interne, dum nimirum sola mente longè ad alia, quàm ad DEUM, aut res divinas inter orandum attendimus, sed per varia objecta, v. g. quæstiones Theologicas vel Philosophicas discutiendas, varia negotia aut rem domesticam tractandam, & ordinandam, statum politicum &c. pervagatur; aliæ verò externe, sitæ in actionibus externis, quæ ex se ad mentem ita ad se rapiendam natæ sunt, ut internam attentionem omnino impediunt & excludunt, quales sunt confabulationes, risus, lectio rerum, seu profanarum seu sacrarum; item si quis pingat, scribat &c. Ceterum sunt, qui dicunt, illum, qui etiam cum merè internis mentis ad aliena evagationibus horas canonicas absolvit, præcepto non satisfacere. Ita sentiunt Palasus D. 2. p. 3. n. 11. Laym. l. 4. tr. 1. c. 5. n. 10. Less. de just. l. 2. c. 37. d. 10. n. 64. Fill. tr. 23. c. 8. n. 255. Bonac. de horis canon. D. 1. q. 3. p. 2. §. 2.